

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΓΓΕΛΟΜΑΤΗ-ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΧΑΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΑΠΟ ΝΑΟΥΣ ΚΑΙ ΜΟΝΕΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΜΕΡΟΣ Γ'

Ἡ παρούσα δημοσίευση χαραγμάτων καὶ ἐπιγραφῶν ἀποτελεῖ τὸ τρίτο καὶ τελευταῖο μέρος μιᾶς συλλογῆς, τὸ πρῶτο καὶ τὸ δεύτερο μέρος τῆς ὁποίας δημοσιεύτηκαν στὸν τόμο πρὸς τιμὴν τοῦ ἀείμνηστου Ν. Παναγιωτάκη¹, καὶ στὸν προηγούμενο, ἑβδομο, τόμο τοῦ ἀνὰ χεῖρας περιοδικοῦ, ἀντίστοιχα². Πρόθεση τῶν συγγραφέων εἶναι νὰ ἐπανέλθουν μὲ ἓνα corpus ποὺ θὰ περιλαμβάνει, ὄχι μόνο τὸ ὕλικό ποὺ δημοσιεύεται στὰ τρία αὐτὰ μέρη, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ χαραγμάτα καὶ τὶς ἐπιγραφές ἀπὸ ναοὺς ἢ μονές τῆς Κρήτης ποὺ ἔχουν μέχρι τώρα δημοσιευτεῖ, ἀπὸ τὶς περιόδους τῆς Βενετοκρατίας καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς κυριαρχίας τῆς Κρήτης μέχρι τὶς ἀρχές τοῦ 19ου αἰ.

Ὅπως καὶ στὶς προηγούμενες δημοσιεύσεις, ἡ κατάταξη τοῦ ὕλικου γίνεται κατὰ νομό, ἀπὸ δυτικὰ πρὸς τὰ ἀνατολικά. Σὲ κάθε νομὸ οἱ ἐπαρχίες παρατίθενται μὲ ἀλφαβητικὴ σειρὰ, ὅπως καὶ τὰ χωριά κάθε ἐπαρχίας. Γιὰ καλλίτερη ταύτιση τῶν ἐκκλησιῶν ἀναγράφεται, ὅπου ὑπάρχει, ὁ ἀριθμὸς τοῦ Τοπογραφικοῦ Καταλόγου τῶν Gerola-Λασιθιωτάκη, χωρὶς ὅμως νὰ συγκεντρώνεται γενικότερη βιβλιογραφία γιὰ κάθε ναὸ ἢ μονή, πράγμα ποὺ θεωρήθηκε ὅτι θὰ ξέφευγε ἀπὸ τὸ σκοπὸ τῆς δημοσίευσης αὐτῆς. Συνεχίζοντας τὸν τρόπο καταγραφῆς ποὺ ἔχουμε ἤδη ἐφαρμόσει, τὰ χαραγμάτα ἢ οἱ ἐπιγραφές παρουσιάζονται σύμφωνα μὲ τὸ ἀρχιτεκτονικὸ μέρος τοῦ κτηρίου στὸ ὁποῖο βρίσκονται. Ἄν πρόκειται γιὰ ἐπιγραφές σὲ φορητὲς εἰκόνες, τότε ἀναφέρεται τὸ θέμα τῆς εἰκόνας πάνω στὴν ὁποία ὑπάρχει ἢ ἐπιγραφή. Σὲ κάθε ὁμάδα χαραγμάτων

1. Δ. Τσουγκαράκης – Ἐλένη Ἀγγελομάτη-Τσουγκαράκη, «Ἀνέκδοτα χαραγμάτα καὶ ἐπιγραφές ἀπὸ ναοὺς καὶ μονές τῆς Κρήτης», *Ἐνθύμησις Νικολάου Μ. Παναγιωτάκη*, Ἡράκλειο 2000, σ. 681-732.

2. Δ. Τσουγκαράκης – Ἐλένη Ἀγγελομάτη-Τσουγκαράκη, «Ἀνέκδοτα χαραγμάτα καὶ ἐπιγραφές ἀπὸ ναοὺς καὶ μονές τῆς Κρήτης, Μέρος Β'», *Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά*, 7 (2004), σ. 143-207.

αναγράφονται κατά χρονολογική σειρά όσα έχουν χρονολογίες, και κατόπιν όσα δεν έχουν. Προσπαθήσαμε και πάλι να αποδώσουμε κατά το δυνατόν τη μορφή του χαράγματος ή της επιγραφής, ώστε ο αναγνώστης να έχει μία ακριβή εικόνα του τρόπου γραφής και του αλφαριθμητισμού των ανθρώπων που τα έγραψαν. Θεωρήσαμε επίσης σημαντικό να αναπαραγάγουμε όσα σχέδια είχαν κάποιο ενδιαφέρον, και όπωςδήποτε τα οικόσημα. Ο άστερισκος στο τέλος της περιγραφής ενός χαράγματος υποδηλώνει ότι αναπαράγεται το σχέδιο.

Χρησιμοποιήθηκαν και πάλι τα ίδια σύμβολα: οι συντομογραφίες αναλύονται σε παρενθέσεις ( )· σε ὀρθιες ἀγκύλες [ ] περιλαμβάνονται οι συμπληρώσεις λέξεων ή γραμμάτων που έχουν φθαρεί, και οι επεξηγήσεις των χρονολογιών, όταν αναγράφονται με ελληνικά ή λατινικά ψηφία, ενώ σε γωνιώδεις ἀγκύλες < > περιλαμβάνονται γράμματα που παρέλειψε ο γραφέας· η τελεία (.) δηλώνει μη αναγνώσιμο γράμμα ή γράμματα, ενώ εξοβελιστέα γράμματα ή λέξεις περιλήφθηκαν σε ἄγκιστρα { }. Τέλος το ἐρωτηματικὸ (; ἢ ?) δηλώνει ἀβεβαιότητα για τὴν ἀνάγνωση λέξης ἢ γράμματος. Στις ἐλληνικὲς ἐπιγραφὲς καὶ χαράγματα τὸ σύμπλεγμα ὀ πάντοτε ἀναλύεται σὲ οὐ.

Ἐξακολουθοῦν νὰ ἰσχύουν καὶ στὴ δημοσίευση αὐτὴ ὅσα ἔχουν ἤδη ἀναφερθεῖ σχετικά μετὰ τὶς δυσκολίες στὴν ἀνάγνωση τῶν χαραγμάτων, κυρίως λόγω τῶν φθορῶν ἀλλὰ καὶ τῆς προχειρότητας τῆς γραφῆς στὶς περισσότερες περιπτώσεις. Μεγαλύτερες δυσκολίες ἀνάγνωσης μάλιστα παρουσιάζουν τὰ ἐλληνικὰ χαράγματα, λόγω τῆς μὴ χρησιμοποίησης σταθερῶν κανόνων καὶ τῶν πολλῶν ἀνορθογραφιῶν που κατὰ κανόνα ὑπάρχουν. Δυσκολίες παρουσιάζουν ἐπίσης, ἂν καὶ σὲ κάπως μικρότερο βαθμὸ, οἱ κτιτορικὲς καὶ ἄλλες γραπτὲς ἐπιγραφές, ἀλλὰ ἐδῶ ἐξαιτίας τῶν μεγάλων φθορῶν που συνήθως ἔχουν ὑποστεί. Θεωροῦμε, πάντως, ὅτι παρὰ τὰ κενὰ που ὑπάρχουν σὲ πολλὲς ἀναγνώσεις, τὸ ὄλικὸ που παρουσιάζεται εἶναι ἱστορικὰ ἐκμεταλλεύσιμο, καθὼς ἀποτελεῖ μίαν πηγὴ πολὺ λίγο μελετημένη. Ἐξακολουθοῦν ἐπίσης νὰ ἰσχύουν τὰ ἐρωτηματικὰ που ἔχουμε ἤδη διατυπώσει, χωρὶς νὰ εἴμαστε πάντοτε σὲ θέση νὰ δώσουμε μίαν πειστικὴ ἀπάντηση, σχετικά μετὰ τὸ γιατί ὀρισμένοι ναοὶ παρουσιάζουν τόσο μεγάλη συγκέντρωση προσκυνητῶν/ἐπισκεπτῶν καὶ κατὰ συνέπεια χαραγμάτων. Στὴν παρούσα δημοσίευση ἐξαιρετικὰ μεγάλο ἀριθμὸ χαραγμάτων, ἐλληνικῶν καὶ λατινικῶν, παρουσιάζουν ἀφενὸς ὁ ναὸς τοῦ Μιχαήλ Ἀρχαγγέλου στὶς Καμάρες (Κουντούρα) Σελίνου, καὶ ἀφετέρου ἡ γνωστὴ Μονὴ Βαλσαμονέρου στὰ Βορίζια Καινούργιου³.

3. Γνωρίζουμε ὅτι καὶ ἡ Μονὴ Παναγίας Καρδιώτισσας κοντὰ στοὺς Βόρους Πυργιώτισσας ἔχει ἐπίσης μεγάλο ἀριθμὸ χαραγμάτων, ἀλλὰ παρὰ τὶς προσπάθειές μας ἡ

Παρουσιάζονται ἐπίσης καὶ πάλι ὀνόματα γνωστῶν οἰκογενειῶν, ἰταλικῶν καὶ ἐλληνικῶν, καὶ μάλιστα ἀρκετὰ ἀπὸ αὐτὰ ἐμφανίζονται καὶ στὴν ἰταλικὴ καὶ στὴν ἐξελληνισμένη τους μορφή. Τὰ πιὸ ἀξιοσημείωτα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι τὰ παρακάτω: Barozzi, Bon, Caucio, Cornaro, De Canal, De Molin, De Mozzo, Faletro, Gradonico, Gritti, Mudacio, Nani, Pisani, Venier, Zangarol, Βενέρης, Γαδανολέος, Γρίτης, Γιαλέας, Καλλέργης, Κορνάρος, Μου(δ)άτσος, Μουσοῦρος, Σκορδίλης, Τζαγκαρόλος.

Δημοσιεύεται ἐδῶ ἓνα σύνολο 457 χαραγμάτων, ἀριθμὸς ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει καὶ τὶς κτιτορικὲς ἐπιγραφές ἀλλὰ καὶ τὶς ἐπιγραφές στὶς φορητὲς εἰκόνες. Περιλαμβάνει ἐπίσης καὶ μονογράμματα καὶ οικόσημα, ἀκόμη καὶ ἂν δὲν συνοδεύονται ἀπὸ κάποιο κείμενο. Πάνω ἀπὸ τὰ μισὰ (51.75%) ἀπὸ αὐτὰ εἶναι λατινικά, ἐνῶ τὰ ἐλληνικά εἶναι λίγο κάτω ἀπὸ 40%. Ὑπάρχει καὶ ἓνας μικρὸς ἀριθμὸς (7.67%) που ἀποτελεῖται ἀπὸ χαράγματα που ἔχουν (ἢ στὰ ὁποῖα ἔχει ἀπομείνει) μόνο μίαν χρονολογία μετὰ ἀραβικὰ ψηφία, πράγμα που δυσκολεύει τὴν κατάταξή τους σὲ ἐλληνικά ἢ λατινικά. Βέβαια οἱ χρονολογίες μετὰ ἀραβικὰ ψηφία, ἰδίως οἱ παλιότερες, χαράχθηκαν κατὰ πάσα πιθανότητα ὡς λατινικὲς, ἀλλὰ ἐπειδὴ ὑπάρχει τὸ στοιχεῖο τῆς ἀβεβαιότητος ἀποφασίσαμε νὰ τὶς δώσουμε καὶ ὡς ξεχωριστὴ κατηγορία. Ἐνδιαφέροντα εἶναι ἐξάλλου τέσσερα χαράγματα (τὰ ὑπ' ἀριθμ. 129, 187, 194, 223) που εἶναι δίγλωσσα, δηλαδὴ ἢ λατινικὴ ἐπιγραφή ἐπαναλαμβάνεται καὶ στὰ ἐλληνικά. Κατὰ τὰ ἄλλα, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν λατινικῶν χαραγμάτων ἀνήκουν στὸν 15ο καὶ 16ο αἰ. (συνολικὰ ἄνω τοῦ 60%), ἐνῶ ἡ τρίτη μεγαλύτερη κατὰ σειρά ὁμάδα τῶν λατινικῶν ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ χαράγματα χωρὶς χρονολογία (26.7%). Ἀντιθέτως, τὰ ἐλληνικά χαράγματα καὶ ἐπιγραφές τοῦ 16ου, 17ου καὶ 18ου αἰ. ἀποτελοῦν συνολικὰ σχεδὸν τὸ ἡμισυ τοῦ συνόλου τῶν ἐλληνικῶν (48%), μετὰ τὰ χαράγματα τοῦ 16ου αἰ. νὰ ἀποτελοῦν τὴ σχετικὰ μεγαλύτερη ὁμάδα, ἐνῶ τὴ μεγαλύτερη ὁμάδα τόσο σὲ ποσοστὸ (42.5%), ὅσο καὶ σὲ ἀπόλυτους ἀριθμοὺς (78) ἀποτελοῦν τὰ χωρὶς χρονολογία. Ἡ συνολικὴ ἀριθμητικὴ εἰκόνα κατὰ κατηγορία καὶ κατὰ χρονολογικὴ κατάταξη ἐμφανίζεται στὸν παρακάτω πίνακα:

πρόσβαση στὸν ναὸ αὐτὸ δὲν μᾶς ἐπετράπη. Πάντως ἀριθμὸς χαραγμάτων ἀπὸ ἐδῶ ἔχει δημοσιευθεῖ ἤδη ἀπὸ τὸν Στ. Ξανθοῦδιδη, «Ἐπιγραφαί», σ. 147-148, καὶ ἀπὸ τὸν Ν. Νικολιδάκη, «Συμβολὴ στὴν ἱστορία τῆς μονῆς τῆς Παναγίας στὴν Καρδιώτισσα Μεσαρᾶς (14ου-15ου αἰ.)», Ἀμάλθεια, τεύχ. 68-69 (1986), σ. 201-215.

ΠΙΝΑΚΑΣ

αιώνας	% λατινικά		% ελληνικά		% ελληνικά και λατινικά		μόνο χρονολογία	Σύνολα	
	λατιν.	σύν.	ελλην.	σύν.	τινικά				
14ος	9	3,8	2	3	1,7	0,6		12(2,6%)	
15ος	75	31,8	16,4	8	4,4	1,7	1	6	90(19,7%)
16ος	70	28,7	15,3	38	21	8,3	3	5	116(25,4%)
17ος	17	7,2	3,7	27	14,9	5,9		14	58(12,7%)
18ος	2	0,8	0,4	22	12,2	4,8		10	34(7,5%)
19ος				6	3,3	1,3			6(1,3%)
Χωρίς χρον.	63	26,7	13,8	78	42,5	16,9			141(30,7%)
Σύνολα	236	(51,75%)		182	(39,70%)	4(0,87%)	35(7,67%)	457	

Ευχαριστίες οφείλονται και πάλι σε πολλούς. Θα περιοριστούμε όμως να ευχαριστήσουμε θερμά από αυτή τη θέση όλους τους ιερείς των ναών, τους αδελφούς των μονών και τους κατοίκους των χωριών που μας βοήθησαν και μας διευκόλυναν στον έντοπισμό και στο άνοιγμα των ναών που έρευνήσαμε. Χωρίς την πρόθυμη βοήθειά τους και την αξέχαστη φιλοξενία τους ή έρευνα αυτή δεν θα είχε προχωρήσει.

Για τις εργασίες στις οποίες γίνεται συχνή αναφορά χρησιμοποιούμε τις παρακάτω συντομογραφίες:

Curuni, *Grafitti*: S.A. Curuni, *Documenti di grafitti e di epigrafi venetocretesi conservati nell'archivio Gerola dell'Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti*, Βενετία 1990.

Gerola, *MV*: G. Gerola, *Monumenti Veneti dell'isola di Creta*, τ. I-IV, Βενετία 1905-1932.

Κατάλογος: G. Gerola – K.E. Λασσιθιωτάκης, *Τοπογραφικός κατάλογος των τοιχογραφημένων εκκλησιών της Κρήτης*, Ήράκλειο 1961.

Ξανθουδίδης, «Επιγραφαι»: Σ.Α. Ξανθουδίδης, «Χριστιανικαί επιγραφαι εκ Κρήτης», *Αθηνά*, 15 (1903), σ. 51-163.

Τσουγκαράκη, «Μέρος Α'»: Δ. Τσουγκαράκη – Ελένη Άγγελομάτη-Τσουγκαράκη, «Ανέκδοτα χαράγματα και επιγραφές από ναούς και μονές της Κρήτης», *Ενθύμησις Νικολάου Μ. Παναγιωτάκη*, Ήράκλειο 2000, σ. 681-732.

Τσουγκαράκη, «Μέρος Β'»: Δ. Τσουγκαράκη – Ελένη Άγγελομάτη-Τσουγκαράκη, «Ανέκδοτα χαράγματα και επιγραφές από ναούς και μονές της Κρήτης, Μέρος Β'», *Μεσαιωνικά και Νέα Έλληνικά*, 7 (2004), σ. 143-207.

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

Έπαρχία Κισάμου

χ. Άη Κυργιάννης

- Άγιος Ίωάννης (Κατάλογος, αρ. 16)

Στὸν νότιο πεσό:

1. *αφο* [=1580] *ΦΛΕΒΑΡΙΟ / ιθ / Καφανο...*2. *+ ,αχ* [=1600]

Υπάρχουν δυὸ ἢ τρία ἀκόμη στὸν δυτικὸ καὶ στὸν νότιο τοῖχο ἐξαιρετικὰ δυσανάγνωστα.

χ. Ζυμπραγού

- Άγιος Παντελεήμων

Στὸ νότιο τοῖχο:

3. *1390 mense ...*4. *hic fuit Solom... cauco(;)*

χ. Καβούσι

- Άγιος Κυργιάννης (Κατάλογος, αρ. 2)

Στὸν βόρειο τοῖχο:

5. *1415 / hic fuit / 14 dd*6. Μονόγραμμα με σταυρὸ καὶ P, S, d, ἀκολουθούμενο ἀπό: *1569 ACo**7. *M(ην)ι οκτο(β)ρί(ω) ις ιθ (ἦ κδ) / ετ(ο)ς αψθ [=1769] Ηλ(θ)α / εδά ο δουλος / κυρ(ι)ου ... Α(ἦ Δ) ΟΒΟλ / ..δελφι Ν..*8. *ΙΔ ΑΠΡΙΑΙΟΥ*

Στὸ τόξο τοῦ νότιου τοῖχου, μέσα σὲ πλαίσιο:

9. *1408 adi 8 Juny / huic fuit Johanes / de ancona de castro / selino. filio m(e)o / et(?) mar(itu)s(?) eius*

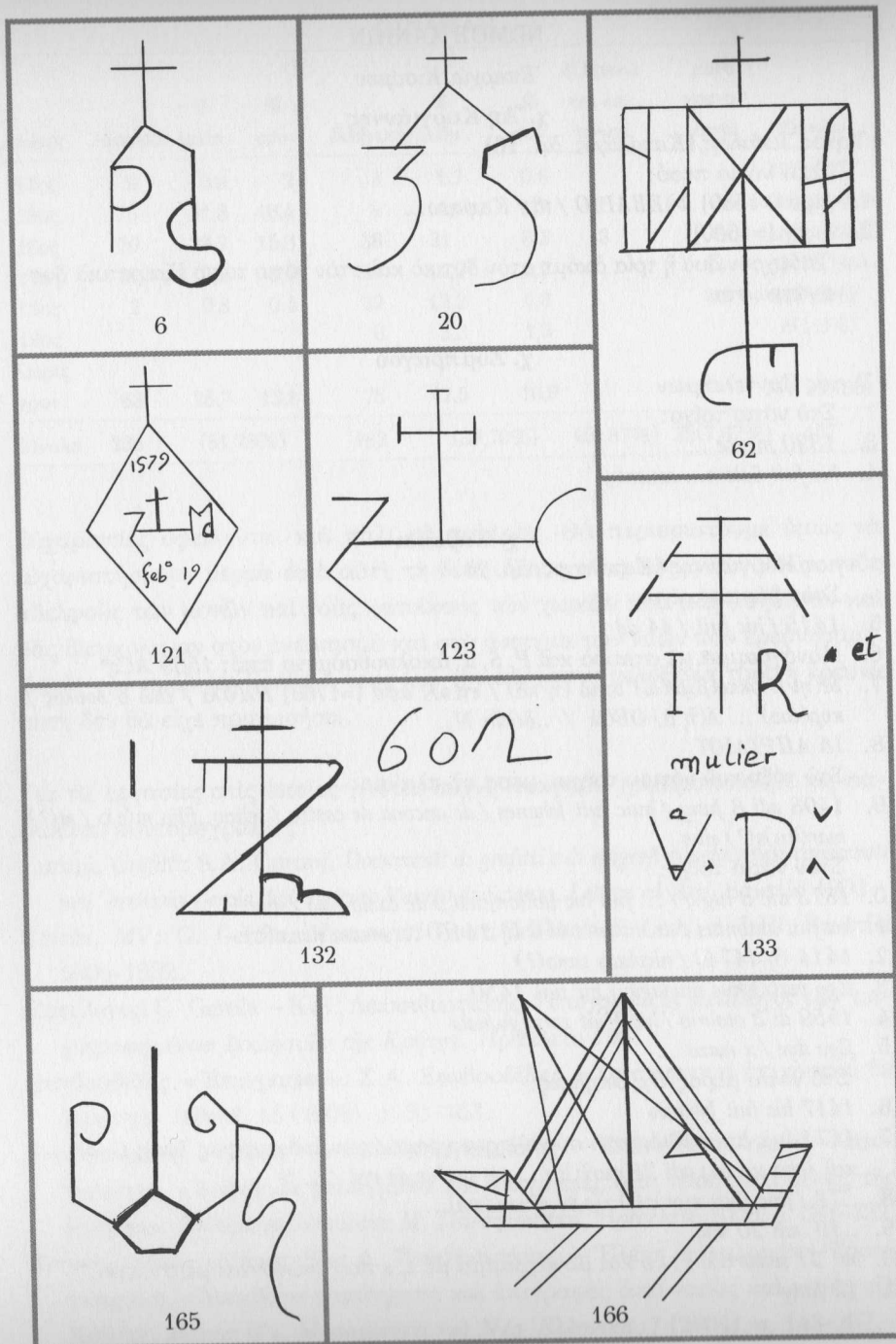
Στὸν νότιο τοῖχο:

10. *1373 die 8 lugio / ... fuit hic [anton]ius(;) de canal filio / marci*11. *hic fuit antonius / de molin 1440 (ἦ 1410) ... mense mazo(?)*12. *1414 (ἦ 1474) / nicolaus zano(?)*13. *Ego ma(r)chus mudagio / hic fuit 1450*14. *1559 di 3 otobrio / hic Fuit zorzi ga/uala*15. *Ego dye / x mazo ...*

Στὸ νότιο μέρος τῆς σπηλιάς:

16. *1417 hic fuit Johanes*17. *1471 (με ἀπροσδιόριστο σύμπλεγμα γραμμάτων ἐνδιαμέσως, ἴσως G, p) καὶ ἀπὸ κάτω: adi 28 aur(i)l / .. nos uselus de prd / ... te*18. *..78 / [hic fluit z(or)z(i) z(o)to q[uondam]...*19. *..19 adi 20 mai*20. *adi 21 setebr(i)o / ...ο καὶ μονόγραμμα με z, s ποὺ ἐνώνονται με σταυρό.**21. *13 Juny*

χ. Κακόπετρος

• Αρχάγγελος Μιχαήλ (Κατάλογος, αρ. 34)

Στη βόρεια πλευρά του δυτικού τοίχου:

22. Κτητορική επιγραφή σε έξι αράδες, πολύ κατεστραμμένη, διαστάσεων 70x37 εκ. Διακρίνονται μόνο τα παρακάτω:
 1[...]/2[...]/3[...ΓΕΩ]/4ΡΓΙΟ [...]/5ΓΕΩΡΓΙΟΥ Φ Κ/6 .....ΚΕ
 ΚΟΡΝΙΑΕΟΥ ... ΤΟΥ ΣΚΛΑΒΟΥ

23. 1392 *m(ens)e mazyio di 15 / hic fuit d Triadano / grusi[?] q(uondam) d(omi)no nicolau ....*

Στόν βόρειο τοίχο:

24. 1392 *hic fuit andrea*

Στόν νότιο τοίχο:

25. *Hic fuit Franc(esc)o Z(o)to / q(ondam) d(omi)ni Ioani pat(tron?) o de n sto / yla 1593 di 27 / ottu[br]io*

26. 1738

χ. Καρές

• Άγιοι Απόστολοι (Κατάλογος, αρ. 29)

Στην απόληξη του τόξου στόν βόρειο τοίχο είναι χαραγμένος αριθμός ένθυμύσεων, κυρίως θανάτων, που διαβάζονται με μεγάλη δυσκολία:

27. *έκμθ κόσ[...]* / ...[Δε]κέβρον s ΚΓ

28. *μ(ηνί) του / φλεβ[α]ρι / κ*

29. *μ(ην)ι / απριλι / κς*

30. *εκ[μ]ήθ[η] / ΓιωρΓ[η]ς / νοεβρίου / ιθ'*

31. *Γ[ε]ορΓ[η]ς / απριλι / Κ*

32. *μα[ρ]τ[ί]ου / λ / εκ[ι]μ[ή]θ[η] / ο δουλος*

χ. Μαλάθηρος

• Άγία Ειρήνη (Κατάλογος, αρ. 814)

33. Γραπτή κτητορική επιγραφή στόν δυτικό τοίχο επάνω από την είσοδο:
 1ΑΝΑΚΑΙΝΙΘΗ Κ(ΑΙ) ΑΝΙΟΡΙΘΗ Ο ΘΕΙΩΣ / 2Κ(ΑΙ) ΠΑΝΣΕΠΤΩΣ ΝΑΟΣ
 ΟΥΤΩΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ Κ(ΑΙ) / 3ΕΝΔΟΕΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΤΟΥ
 Χ(ΡΙΣΤΟΥ) ΕΙΡ'Ι ΝΗC Δ' / 4Α ΣΥΝΕΡΓΙΑΣ Κ(ΑΙ) Κ'ΟΠΟΥ Κ(ΑΙ) ΕΞΟΔΟΥ
 ΛΕΟ ΜΟΥΣΟΥΡΩ / 5ΑΜΑ ΣΥΜΒΙΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΤΩ Κ(ΑΙ) ΠΑΡΑΚΑΛΟ ΣΕ
 ΑΓ'ΙΑ ΤΡΙΑC ΤΟ Α / 6ΔΙΕΡΕΤΟΝ ΚΡΑΤΟΣ ΤΗΣ [CHC] ΦΙΛΑΝ(ΘΡΩΠ)ΙΑC
 'ΟΤΙ ΟΥΤΙ ΣΥΝΕΡ' / 7ΤΟΥΝΤΕC Κ(ΑΙ) ΒΟ[ΗΘΟΥΝΤΕC; ΤΗΝ ΑΝΕΓΕ]ΡCΙΝ
 ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΟΥΤΟΥ / 8ΝΑ Ε'ΥΡΩCΙΝ [ΤΗ]Ν ΩΡΑΝ ΤΗΣ ΚΡΙCΕΟC / 9 ΑΠΟ
 ΠΑCΩ Π[...][Μ]ΝΙCΘΗΤ(Ι) Κ(ΥΡ)ΔΕ Κ(ΑΙ) ΤΑC ΨΥ' / 10ΧΑC [...][Η]Μ[Ε]Ρ[ΙΑ]Ι(;) [...]
 ΕΤΟΙC [...]

Στόν βόρειο τοίχο:

34. 1447 *adi primo / setebrio / domino VENERIO*

Στόν δυτικό τοίχο με κάρβουνο:

35. *[a]φκβ [=1522]*

36. *αφμς' [=1546]*

37. *μ(η)ν(ι) αὐγουστῶ C/τὰC θ εΓραψα / εΓω π(α)π(α) / Δεω κουρρήζος*
 38. *.../.../... μανοηλ*
 Στὸ βόρειο στήριγμα τοῦ τόξου:
 39. *Ἐκειμῆθι ὁ Γεώργης ... / ... μ(η)ν(ι) Φευρουαριου εἰς(;) ιθ / αφο [=1580] δευτέ-
 ρα*

χ. Μουρί

- Ἅγιος Γεώργιος
40. Ἐρειπωμένος καὶ ἐτοιμόρροπος ναός, στὸν δυτικὸ τοῖχο τοῦ ὁποῦ σῶζεται ἐγγάρακτη κακότεχνη ἐπιγραφή σὲ ἑπτὰ γραμμές, διαστάσεων 55x83 ἐκ. Ἡ ἐπιγραφή ἔχει διαγώνια ρωγμὴ στὸ ἀριστερὸ μέρος καὶ λείπει ἢ ἐπάνω ἀριστερῆ γωνία, ὅπου ὑπῆρχαν τὰ δύο ἀρχικὰ ψηφία τῆς χρονολογίας. Στὸ κέντρο τῆς πρώτης γραμμῆς ὑπάρχει σταυρὸς πάνω σὲ βᾶθρο, καὶ στὰ τεταρτημόρια IC – XC NI-KA:
¹..ΙΓ [= ..93] ΜΕΙΝΕΙ ΥΟΥΛΥΟ /² + ΟΙΚ[ΟΔ]ΩΜΗΘΙ Ο ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΝΑΟ/³C ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΔΟΞΟΥ ΜΕΓΑ/⁴ΛΟΜΑΡΤΙΡΟΣ ΓΕΟΡΓΙΟΥ ΤΡΟΠΕ/⁵ΟΦΩΡΟΥ ΔΙ ΕΞΩΔΟΥ ΚΑΙ ΚΟ[ΠΟΥ] /⁶ ΙΕΡΕΟΣ ΓΕΟΡΓΙΟΥ ΓΛΠΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ[ΑΜ]/⁷Α ΣΥΜΒΙΑΝ Κ(ΑΙ) ΤΟΝ ΝΤΕΚΝΟΝ ΑΥΤΟΥ.
 Κάτω ἀπὸ τὶς τελευταῖες λέξεις ὑπάρχει μονόγραμμα(:) μέσα σὲ κύκλο. Ἡ χρονολογία τῆς ἐπιγραφῆς δὲν μπορεῖ νὰ προσδιοριστεῖ. Ἐπιπλέον τὰ δύο τελευταῖα ἑλληνικὰ ψηφία τῆς χρονολογίας ποὺ διασώζονται δὲν γνωρίζουμε ἂν ἀνῆκαν σὲ χρονολογία ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἢ ἀπὸ Χριστοῦ. Πάντως τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων εἶναι ἄτεχνο καὶ παραπέμπουν σὲ νεότερη μᾶλλον παρὰ παλαιότερη ἐποχή.

χ. Ρόκκα

- Ἅγιοι Απόστολοι
- Στὸ ἀνώφλιο τῆς εἰσόδου ἢ ἐπιγραφή ποὺ δίνεται ἀπὸ τὸν Gerola⁴ εἶναι σωστή, ἀλλὰ ἢ ἀνάγνωση τοῦ ὀνόματος τῆς μοναχῆς εἶναι ANECIAC, ἀνορθόγραφη ἀπόδοση τοῦ ANΥCΙΑ, ποὺ ἀποτελεῖ γνωστὸ μοναχικὸ ὄνομα καὶ δὲν ἔχει σχέση μὲ τὸ ANACTACIA, ὅπως ὑποθέτει.

χ. Σπηλιὰ

- Παναγία (Κοίμηση Θεοτόκου) (Κατάλογος, ἀρ. 815)
- Στὸν βόρειο τοῖχο:
 41. 1451 hf / Ego ...te de mozo ..
 42. 1451 / Ego zo(r)zo mudazo
 43. + 1521 / hic fuit / ...
 44. M DANA

χ. Τοπόλια

- Κοίμηση Θεοτόκου καὶ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ

4. Gerola, MV, IV/II, σ. 413-414.

Στὸν βόρειο τοῖχο:

45. *Adi ii ... / 1527*
 Σὲ εἰκόνα Ἁγία Τριάδας στὸ τέμπλο:
 46. *ΔΕΗCIC ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ Θ(Ε)ΟΥ ΝΙΚΟΛΟΥ ΑΝΤΩΝΑΚΑΚΙ 1795*

Ἐπαρχία Κυδωνίας

- Μονὴ Ἁγίας Τριάδας Τζαγκαρόλων στὸ Ἀκρωτήρι
- Χαράγματα στοὺς λίθους ἐκατέρωθεν τῆς κεντρικῆς κυρίας εἰσόδου. Ἀριστερὰ τῆς εἰσόδου:
 47. 1650
 48. 1790
 49. ΓΕΟΡΓΗΟΣ
 Δεξιὰ τῆς εἰσόδου:
 50. *P. FR(ANCES)CO CECOHIN./ 1707*
 Χαράγματα στοὺς πεσσὸς ἐκατέρωθεν τῆς εἰσόδου τοῦ ναοῦ.
 Στὸν πρῶτο πεσσὸ δεξιὰ τῆς εἰσόδου τοῦ ναοῦ:
 51. 1700
 52. 1728 μαρτίου ζ(is) 20
 53. 1760 ἰουνίου 2 εγνιε σκοτο(s) ΙΜΕΡΑ παρασκε(τη)
 Ἀνάμεσα στοὺς δύο δεξιούς πεσσούς:
 54. 1655 Ἰουνιοφ
 55. 1668
 Στὸν δεύτερο ἐκ δεξιῶν πεσσό:
 56. 1655
 Στὸν πρῶτο πεσσὸ ἀριστερὰ τῆς εἰσόδου:
 57. 1749
 58. 1759 Μαῖω 20 / Ἥλθα μία
 Ἀνάμεσα στοὺς δύο ἀριστερούς πεσσούς:
 59. 1737 σεπτ...
 Στὸν δεύτερο ἐξ ἀριστερῶν πεσσό:
 60. 1741 ΜΑΕ...

χ. Νιὸ Χωριὸ

- Ἅγιος Νικόλαος (Κατάλογος, ἀρ. 49)
- Στὸν δυτικὸ τοῖχο, πάνω ἀπὸ τὸν ἀφιερωτὴ, γραπτὴ κεφαλαιογράμματῃ ἐπιγραφή σὲ δύο γραμμές, τῶν ὁποίων τὸ δεξιὸ ἄκρο δὲν ὑπάρχει λόγω φθορᾶς:
 61. ¹+ ΤΟ CΤΕΡΕΩΜΑ ΤΩΝ ΕΠΙ COI ΠΕΠΟΙΘΟΤΩΝ [CΤΕΡΕΩ]/²CON Κ(ΥΡ)ΔΕ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗCΙΑΝ ΗΝ ΕΚΤΗΣΩ ΤΩ ΤΙΜΙΩ C[ΟΥ] ΑΙΜΑΤΙ]⁵

5. Κοσμᾶ τοῦ Μαΐουμᾶ, Κανὼν εἰς τὴν Ὑπαπαντήν, ὠδὴ γ', ὁ εἰρμός: Ν.Β. Τωμαδάκης, «Λιθθητικὴ διαφοροποίησις θρησκευτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ὕμνογραφίας», *ΕΕΒΣ* 28 (1958), σ. 82.

Στὸν βόρειο τοῖχο:

62. Ὁρθογώνιο σχέδιο ποῦ διαπερνᾷ σταυρός, τοῦ ὁποῖου ἡ κάθετη κεραία καταλήγει σὲ σύμπλεγμα τῶν γραμμάτων *C, M*.*

χ. Σέμπρωνας

- Ἅγιος Ἰωάννης Πρόδρομος (Κατάλογος, ἀρ. 823)

Στὸν βόρειο τοῖχο κτιτορική ἐπιγραφή ἐν πολλοῖς κατεστραμμένη διαστάσεων 65x55 ἐκ.

63. ¹ANEKAINIΣΤΗ Κ[ΑΙ ΕΙΚΟΝΟ] / ²ΓΡΑΦΙΘ[Η Ο ΘΕΙΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ] / ³ΝΑΟΣ ΤΟΥ Τ[ΙΜΙΟΥ] ΠΡΟΔΡΟΜ / ⁴ΟΥ Κ(ΑΙ) ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ ΙΩ(ΑΝΝΟΥ) ΔΙΑ ΕΞΟΔΟΥ / ⁵ [...]ΖΟΥ Κ(ΑΙ) ΤΗΣ Συμβίου αὐτοῦ Κ(ΑΙ) ΚΟΠΟΥ / ⁶ ... Κ(ΑΙ) ς[...] / ⁷ [...]της συμβίου ... / ⁸... / ⁹ [...] τ(ω)ν .. ς [...]υκάτ[...] / ¹⁰ [...]ους / ¹¹ [...] τας[...] ναου [...] / ¹² [...]μωρ[...] / ¹³ [...]υ μηνι μαί[ω ...]τος ς[α]ζ / ¹⁴αμην. αμ[ην]

*Ἡ χρονολογία ς[α]ζ [=6977] ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἀντιστοιχεῖ στὸ ἔτος 1469 ἀπὸ Χριστοῦ.

χ. Πρασῆς

- Ἅγιος Νικόλαος (Κατάλογος, ἀρ. 820)

Στὸν δυτικὸ τοῖχο στὸ νότιο τμήμα:

64. 1513 adi 3 ottobrio / hic fuit Adrea di Muli / fio de m(isser) Antonino⁶
Στὸν νότιο τοῖχο:
65. 1527 adi 17 zenaro / hic fuit zanaqui / darazo q(uondam) s(ir) nicolo
66. 1529 / H(i)c f(ui)t z(or)z(i) z(o)to quape/tanio ditto / quoridi
67. 1614
68. 1777
69. † ΜΙΝΙ ΔΙΚΑΙμπρῖ/οC ίC ταC ίκοσι ιρθα / και ισ τι χάρι του αΓι/ου νικολου και επροσκινισα / ....?
Στὸν βόρειο τοῖχο:
70. 1441 NZ
Στὴν Ἁγία Τράπεζα:
71. Κρυπτογραφικά:
IC	XX	XX	XC
Φ			X
Φ			Π
E	A	Φ	E
NI			K
E			?
T	T	K	Γ
Φ			T

6. Κατάλογος, σ. 109 ἀρ. 820. Δίνεται μόνον ἡ χρονολογία 1513.

Ἐπαρχία Σελίνου

χ. Ἁγία Εἰρήνη

- Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος (Κατάλογος, ἀρ. 176)

Στὸν βόρειο τοῖχο τοῦ νεότερου τμήματος τοῦ ναοῦ:

72. αφκθ [=1529] μνηοC Cετε/βιρο ιρθε ιερε[...] / του σχ.τ.χισ Cπ
73. Κ(ύρι)ε πιασομε /β δε τρίο κ κῦ ασ / ιλιου κα καέ / πέτρο ιακοβο / ιωάνι
74. Χάραγμα ἰππέα με τὸ ἄλογο πρὸς τ' ἀριστερὰ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ ἰππέα κατ' ἐνώπιον. Ὁ ἰππέας κρατᾷ με τὸ ἀριστερὸ χέρι σταυρὸ μπροστὰ στὸ στήθος. Πάνω ἀπὸ τὸν ἰππέα χαραγμένο ἀδιάγνωστο ἑλληνικὸ κείμενο σὲ μία γραμμῆ.

χ. Ἅγιος Θεόδωρος (περιοχὴ Κορακόριζα)

- Ἅγιος Ἰωάννης (Κατάλογος, ἀρ. 106)

Στὸ κτιστὸ τέμπλο ἐπάνω ἀπὸ τὴν Παναγία:

75. 1397 / ego pre/zi ang(e)lo zio(r)zi
76. 1820 / φλεβारी 10
77. 1826 μαρτίου 10 / νικολος παρακτα/ρ.ηος ...
Στὸ τόξο τοῦ νότιου τοίχου:
78. Σύμπλεγμα γραμμάτων *Z* καὶ *V* ἢ *N* με σταυρὸ, ἐκατέρωθεν τοῦ ὁποῖου ἡ χρονολογία 1516.
Στὸν νότιο τοῖχο:
79. αφος[=1576] M(H)N(I) μαρτιο ο ζους IB ...
80. hic fuit Basilio mudazio
Στὸν δυτικὸ τοῖχο:
81. io Mario ἀκολουθεῖ σύμπλεγμα κεφαλαίων γραμμάτων *M, N, O* καὶ ἡ χρονολογία 1587.
82. 16.5 + εΓο νικολος μουΔατζος
Στὸν βόρειο τοῖχο:
83. adi 7 zugno 1580. Ἀπὸ κάτω ἔχει χαραχτεῖ σταυρὸς στὴ βάση τοῦ ὁποῖου ὀριζόντια γραμμὴ ἐνώνει τὰ γράμματα *Z, M, o*
84. αχα [=1601] μνη(ι) Δευτεροουλίου Γ I ΕιΓο πολος μουΔατζος ΗΛΘΑ κ(αι) προσκινισα τ(ον) ΑΓΙον Ιω(άννην)
85. αχβ [=1602] μΗνΗ δΗκαιβρΗου κ / Ηρθα κε προσκινΗσα / τον αΓΗο Ηω(άννη)
86. αχζ [=1607] μ(η)ν(ι) μαρτηος ια εΓο Γιανισ σαλιβαρας Ηρθα κι προσκινισα τον αΓΗο ΗΙ
87. 1621 DA
88. ihrc 1640
89. νικολο λαλακος
90. + ΕΓΟ περοσ ΒΕ...
91. ΕΓο κοζατισ λεβανις /Ηρθα κε επροσκινησα
92. ΜΗΝΗ ΠΡΩΤΟ[ιουλιώ] κα' / ΕΓώ Γεωργιος]... /υρθα κε προσκ[ύνησα]

χ. Ἅγιος Παντελεήμων

- Ἅγιος Παντελεήμων (Κατάλογος, ἀρ. 100)

93. Ἡ χρονολογία τῆς κτιτορικῆς ἐπιγραφῆς, ποὺ δίδεται ἀπὸ τὸν Gerola ὡς 531⁷, φαίνεται νὰ ἀκολουθεῖται ἀπὸ τὸ γράμμα Π ἢ Ο, ὅποτε ἡ χρονολογία τῆς θὰ εἶναι 531 ἢ 530, δηλ. 6980 ἢ 6970 ἀντίστοιχα ἀπὸ κτίσεως κόσμου (=1471/2 ἢ 1461/2 ἀπὸ Χριστοῦ).

χ. Ἀγριλῆς

- Ἁγία Ἄννα (Κατάλογος, ἀρ. 192)

94. Γραπτὴ κτιτορικὴ ἐπιγραφὴ στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ τῆς Προθέσεως, ἀκανόνιστου σχήματος ποὺ ὁμοιάζει μὲ Γ. Διαστάσεις: ὕψος 107 ἐκ., πλάτος 40 ἐκ. στὸ πλατύτερο μέρος καὶ 20 ἐκ. στὸ στενότερο. Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι μικρογράμματη καὶ σὲ κακὴ διατήρηση. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς στὸ ἐπάνω μέρος δὲν διατηρεῖται, καὶ διακρίνονται μὲ δυσκολία μόνο κάποια διάσπαρτα γράμματα. Σαρανταεννέα ἑκατοστὰ χαμηλότερα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς καὶ μέχρι τὸ τέλος τῆς ὑπάρχουν 24 ἀράδες στίς ὁποῖες ἡ ἐπιγραφὴ διατηρεῖται μόνον μερικῶς. Μετὰ τὴν 18^η ἀράδα ὑπάρχει γραπτὴ μαύρη ὀριζόντια γραμμὴ ἢ ὁποῖα χωρίζει τὶς ἐπόμενες.

[.....]

1. ἄμα συμβίον κ(αὶ) ...
2. ...λ[ον] α[μα] συμβίου κ(αὶ) τ[έκνων] ...
3. κι του Γαβαλα ...
4. τ(ον) τέκνο(ν)[αὐτοῦ;] κ(αὶ) τ(ῆ)ς μτρ(ό)ς(;) κ(αὶ) ...
5. τοῦ Γαλεόπ(ουλου;) κ(αὶ) τ(ον) [τέκνων]
6. αὐτου. Νικηφόρος του [Γι]
7. αλεα αμα συμβηου
8. κ(αὶ) τ(ον) τεκνον αὐτου
9. κ(αὶ) του Γανβρου α[ντου]
10. ιωσιφ του Γαλαα ...
11. [συμβίου;] κ(αὶ) τ(ον) τεκνον ..
12. κ(αὶ) τ.. ... ουβ. τ..
13. [αὐτ]οῦ αμα συμβίου
14. κ(αὶ) τ(ον) τέκνον αὐ[τοῦ]..
15. ΜΝΗCΘ(ΗΤΙ) Κ(ΤΡΙ)Ε ΤΙC ΨΗΧ(ΗC)
16. ΤΗσ Δουλησ [σου]
17. ΠοληχρονΗ'ασ
18. μοναχΗσ : +
19. ..νε ιερεο. κι μησε.

[.....]

Ἀπὸ τὴν 20^η γραμμὴ καὶ κάτω ἡ κατάσταση τῆς ἐπιγραφῆς χειροτερεῖ καὶ πάλι μὲ ἀποτέλεσμα νὰ διακρίνονται ἐλάχιστες λέξεις καὶ κάποια γράμματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πάλι τὸ ἐπώνυμο Γιαλέας (στ. 22) καὶ τὸ ὄνομα Παρασκευῆ (στ. 23).

7. Gerola, *MV*, IV/2, σ. 436, ἀρ. 8.

χ. Ἀσφεντιλῆς

- Ἁγιος Ἰωάννης Θεολόγος (Κατάλογος, ἀρ. 126)

Στὸν βόρειο τοῖχο:

95. 1524 die 4 Flever / io Z(or)z(i) Z(o)t(o) q(uonda)m giacomo(?)
96. 1532 adi 24 lugio
97. 1536 (ἢ 1530) adi 8
98. 1547 di ε . ε περι / 23 io giacomo Z(o)t(o) q(uonda)m Z(or)z(i)
99. 156.

100. *Adi 1. 1616 / io nicollo f(?) iu di zaCopollo / ... / ... / ...*

101. 1642

102. 1645 / MARhSU [marchus?] ZAbARI

103. 1651

104. MARCO KCI. Ἀνάμεσα στίς δύο λέξεις ρόμβος μὲ σταυρὸ ἐσωτερικὰ καὶ κάθετη κεραία.

Στὸν νότιο τοῖχο:

105. .... 1513 (ἢ 1517) / giogrius

106. 1515 die 7 mazo / hic fuit / georgius / za(n)charol

107. 1517 die p(rim)o Mazo / hic fuit Nicol[ao] .. NEOCAI / io LAN

Στὴν ἄντυγα τοῦ τυφλοῦ ἀψιδώματος:

108. M 1517 di 17 xi.vrio

109. NICOLO .ATAC...O / DE AT... / 1525

χ. Κακοδίκι

- Ἁγιος Ἰσίδωρος (Κατάλογος, ἀρ. 170)

Στὸν βόρειο τοῖχο:

110. io georgius Fot (ἢ Fol)/.t ... 1414(;) di XXIII

Στὸν νότιο τοῖχο:

111. 1440 hic fuit ....nandino adi 9 magio

χ. Καλάμι

- Ἁγιος Γεώργιος (Κατάλογος, ἀρ. 94)

Στὸν βόρειο τοῖχο:

112. 1506

113. 1612 / *Adi 13 Noveb(r)io / Io Al(ber)tto Gava.. / Io ba....*

114. κ υλιτ. αγινε παπα(ς)/I ETo Γλι.. / Is τα 1650

115. Γεοργιτζή σαλπιτζος/ Γρα[φ]ο

116. ... di 2 Sete/brio.. 1630 rozina

116^α. Εισ.... εγο πα[πα;] / λαλακο / κ ελητο[ύρ]γησε / π νεοφιτο ..

Καμάρες (νεκροταφεῖο Κουντούρας)

- Ἀρχάγγελος Μιχαήλ (Κατάλογος, ἀρ. 108)

Στὸν νότιο τοῖχο:

117. 1505 καὶ δεξιὰ ὠοειδῆς κενὸ οἰκόσημο ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐπικάθεται τρικόρυφο στέμμα.

118. ΕΓΟ Για/νις παρ/τζαλις ε/Γραψα / α529 [=1529]
 119. + 1562 [ῆ 1582] εΓο νικολος ντζορτζις εΓρ[αψα]
 120. 1579 [ῆ 1575] καὶ ἀπὸ κάτω τὰ γράμματα ζ, Α, ρ. Τὸ ὄλον μέσα σὲ ρόμβο μὲ σταυρὸ στὴν κορυφή.
 121. 1579 καὶ ἀπὸ κάτω σταυρὸς μὲ ὀριζόντια βάση, στὰ ἄκρα τῆς ὁποίας τὰ γράμματα Z καὶ M, d. Ἀπὸ κάτω: Feb^o 19. Τὸ ὄλον σὲ ρόμβο μὲ σταυρὸ στὴν κορυφή.*
 122. 1580 μαρτίου στ(ις) 29 / ἦρθα και προσκινισα / τον ἀρχιζατορα /εγω αντωνισ νταμοροσ⁸
 123. 1582 καὶ ἀπὸ κάτω πατριαρχικὸς σταυρὸς σὲ ὀριζόντια βάση, στὰ ἄκρα τῆς ὁποίας τὰ γράμματα Z, C.*
 124. 1587 feb[r]aro 26
 125. + Εγω π(α)πα μανουηλ Σαλαλακος κ(αι) πν(ευμα)τικος εΓραψα / αφπη [=1588] μμηνα Αυγ[ο]υ/ζος ηζος 8 / ἦός π(α)πα νηκόλα .. / λαλάκων / μνηζιτι κ(ύρι)ε του δουλόν / του θέου ΓεοργΓι παρτζάλη εζην βασιλια του C.ου
 126. + ΕΓΟ π(α)πα νικολα λαλακοσ ... κει ελιτρουΓιὰ ζιν ιε του / ΓιαλιςΗ αφπη [=1589]
 127. αφζΗ [=1598] / μΗνΗου απρΗλου τζ Ηκοστι/ Β εΓραψα εΓο ΓεοργΗ / ΤΖΗΡνε-ρος ποτε μΗ/ορε (ΒΗτορε;)
 128. 1599 . ἦρθα κ(αι) προσκινισα
 129. Z CALAFATI / 15.. / ΓεοργΗλασ Καλαφατησ εΓραφα
 130. αχ [=1600] 8 σεπταιβρίου
 131. X 1601 ΤΖΗΣ 16 ΑΠΡΗΛΗΟΥ ΕΓΟ ΝΗΚΟσ ΒΕνερΗΣ Ηρθα με Γ..λας .. Καρ-ρατασ
 132. 1602 καὶ σταυρὸς μὲ συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων π, Z καὶ Β.*
 133. 1604 καὶ ἀπὸ κάτω διπλὸς πατριαρχικὸς σταυρὸς, κάτω ἀπὸ τὸν ὁποῖο ὑπάρχουν: I R · et / mulier, ἀκολουθοῦμενα ἀπὸ τὰ ἀρχικὰ V · D. Πάνω ἀπὸ τὸ V ὑπάρχει α, ἐνῶ δεξιὰ καὶ ψηλότερα τοῦ D ὑπάρχουν ν καὶ ἀνάποδο ν⁹.
 134. 1604 P M. Ἡ ἀριστερὴ κάθετη κεραία τοῦ M ὑψώνεται σὲ πατριαρχικὸ σταυρὸ.
 135. 1605 ἀπριλει / ζας 5 + / ἦρθα ΕΓΟ ΓεοργΗΣ
 136. ..19 (1519 ἢ 1619) / A.D. 30 g(i)uni / io giovani / da brancoli¹⁰
 137. 1622 εΓω μανολης ζΓουραφως εΓραψα 1622
 138. 1624 / εγω νηκολος φτηχν ἦρθα και προσκηνησα τον αρ/χειζρατηγο/... Τὸ ὄλον μέσα σὲ πλαίσιο σχήματος ἀγγείου.
 139. αχβλ [προφανῶς αχλβ = 1632]/ + εγω π(α)πα μησαιλ (μονα)χὸς εΓραψ/α τι ἀπριλιωσ ητζι IH
 140. εΓιανις ζαμα/τακις σΓουραφος / γραφο 1632
 141. 1635 / μαρτειου / ζας 30 / εἶρθα εΓὸ / μάρκ<αν>τονε/ος ρ<ε>νερος ντζα/νακακεις

8. Δημοσιεύεται μὲ διαφορὲς ἀπὸ τὸν Curuni, *Grafitti*, σ. 277 ἀρ. 13.

9. Δημοσιεύεται μὲ μικρὲς διαφορὲς ἀπὸ τὸν Curuni, *Grafitti*, σ. 277 ἀρ. 8.

10. Δημοσιεύεται μὲ λάθη ἀπὸ τὸν Curuni, *Grafitti*, σ. 277 ἀρ. 7.

- κι / επροσκηνυ/σα τον αρχη/ζρατιΓο / μολι τη σι/τροφηα/ μου
 142. 1637
 143. 1659 / ἦρθα εΓο / ο π(α)πα αλεξαν/τρις κ(αι) επροσκινισα
 144. αχθ 1679
 145. μμην νο/εμβριω 8 / 1691 / ἦλθα εγο ο / π(α)πα αλεξαντρης / κε προσκινι/σα τον αρχιζρατιγο
 146. 1705. ἀπριλίου 29 Η[μέρα;] / πα[πα] κηρ ζαματις κε τον μεγα αρχιζρατιγον μι-χαηλ
 147. 1756 / Γεμ..α;
 148. 1770 μαρτίου εις σ 5 π(α)πα υφανις ζιζρακι λιτουργηδικε ζω μιχαυλ αρχαγγελον
 149. 1770 ἦρθα εγω π(α)πα κωνζαντης ζιζρακις / μιχαυλ του αρχαγγελου αρχιζρα[τη]γος ελιτρου/γικα σετεμβριου ζ(τας) 4
 150. 1783
 151. 1798 σετεβριου 6 / “ αντονίοσ δασκαλος . π(α)παδακις αρχάγγελος / να μας εβοη-θα γραφο απου χοριο αγιου Θεόδωρος
 152. 1820 /” εγω ω παπα γεοροργηης ἦρθα
 153. 1820 / “ εγο ανανγνοζις πετρακις ἦρθα [καὶ ἐπροσκίνησα;]
 154. + ... ἦρθα ... εΓο ο π(α)πα αλεξαντρης κ(αι) προσκην/σα τον αρχιζρατιγον μη-χαυλ ζιν ημεραν
 155. τζι 29 του προ/τοουλου εκαμε λαΓο/ρικι ο τζορτζετος ο λετις
 156. + Νικολωσ Βολακασ
 157. προσκινισα τον αρχι/ζρατιγο
 158. Ρόμβος μὲ σταυρὸ στὴν κορυφή.
 159. Τὰ γράμματα Π, Α, Μ. Τὰ δύο τελευταῖα ἐνωμένα ἐπάνω μὲ τεθλασμένη γραμμὴ, ἢ κορυφὴ τῆς ὁποίας καταλήγει σὲ σταυρὸ.
 160. “ ηπογρᾶφο εγω αντονιος απου τον αγιου θ(εσδ)ορο Στόν δυτικὸ τοῖχο:
 161. 1589 / μαρκοσ / μνηστ[ο]σ
 162. αχΗ [=1608] μμην σετεβριος .. / π(α)πα Αρησ.. εΓραψα κ(αι) αλΗτουργισα
 163. 1614 νικολο Μουατζο ἦρθ και εΓο(;)
 164. ΕΓο αρισθην[ος;]
 165. Σχέδιο, πιθανὸν ἀδιευκρίνιστο μονόγραμμα.*
 166. Χάραγμα πλοίου.*

χ. Κοπετοὶ

- Ἅγιος Ἰωάννης Θεολόγος (Κατάλογος, ἀρ. 165)

Στὸν βόρειο τοῖχο:

- 167. 1514 ... zuigno 14

Στὸν νότιο τοῖχο:

- 168. ... Μινὶ Μαῖω(;) Κ. / [εκομήθη;] ο δουλος του θ(εο)υ ...

- Ἅγιος Ἰωάννης Πρόδρομος (Κατάλογος, ἀρ. 164)

Στὸν νότιο τοῖχο:

- 169. 1609 / MARIN BAROZI

170. 1609 / ANTONHS BHΔAΛΛHΣ KASTEΛAANOS / - αμεΚΑ ... ΕΤΟ
 171. 1625 / Ιερομόναχος ΤζαΓΚΑρολος¹¹
 Στὸν βόρειο τοῖχο:
 172. 1506(?) [fruit] hic Rizadis / de ...
 Ἐξωτερικὰ τοῦ ναοῦ κοντὰ στὴ ΒΔ γωνία ὑπάρχει τάφος μὲ τὴν ἐξῆς ἐπι-
 γραφή:
 173. ΤΑΦΟΣ/ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΙΒΟΥΤΡΟΔΑΣΚΑΛΟΥ / ΑΠΟΒΙΩΣΑΝΤΟΣ ΤΩ 1821 /
 ΕΚ ΧΩΡΙΟΥ ΚΟΠΕΤΩΝ / ΕΤΩΝ 90

- Ἅγιοι Ἀπόστολοι (Κατάλογος, ἀρ. 166)
 Στὸν βόρειο τοῖχο, στὸ δυτικὸ τυφλὸ ἀψίδωμα:
 174. 1359 ap(ri)lis 10 / Ego Tomaxin damilani
 175. 1407 m(ens)e septebri 7 / Ego Leo Verona(?)
 176. λεο ν...s
 177. ... q(ondam) georg(i)o

χ. Λειβαδάς

- Ἅγιος Δημήτριος (Κατάλογος, ἀρ. 200)
 178. Γραπτὴ κτιτορικὴ ἐπιγραφή ὕψους 26 ἐκ. καὶ μήκους 112 ἐκ. Τὰ γράμματα εἶναι καστανοκόκκινου χρώματος καὶ ἔχουν ὕψος 1-2 ἐκ. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ὀκτώ στίχους μὲ μεγάλες φθορὲς, ἰδίως στὴν ἀριστερὴ πλευρά, ἔτσι ποὺ ἡ ἀνάγνωσή της εἶναι ἐξαιρετικὰ δύσκολη. Σημαντικότερες φθορὲς ἔχουν εἰδικὰ οἱ στίχοι 6 καὶ 7, πράγμα ποὺ καθιστᾶ τὴν ἀνάγνωσή τους ἀκόμη προβληματικότερη:

¹[.....] θῦος [κ(αὶ)] παν[σεπτος να]ος [...] τ[... ἐνδό]ξου μαρτύρος δημητρίου τ
 ἐπίκλη(ν) χωσ/²[.....]ς κ(αὶ) τ[...] κ(αὶ) [κό;]που κ(αὶ) [μόχ;]θου πολου θεωδὸρ'
 [...] [θυγα;]τρος [...] κ(αὶ) μονοηλ αμα σηνβιου του χιλὰ κ(αὶ) ιω(άννου)
 ἀγ/³[.....] ιω(άννου) τ(ου) [...] ζεφάνου αμα σηνβιου του χηλὰ κ(αὶ) Γ[.....

λ(ου) προτοκηγιου/¹²

ἄμα συν|βί(ου) του [...] κ(αὶ) .αὶ τυλ[... ἄμ]α σινβίου τ(ου) χηλὰ κ(αὶ) λεων
 τ(ου)/⁴[.....] τ(ου) τω λ . c κ(αὶ) αντωN(ίου)(;) αμα σινβίου ιω(άννου) σι[.....]
 αμασιβίου [...] αθανασίου(;) τ(ου) κ...σ [...] τ(ου) φ[ου;]λε/⁵[...Γρ]η(;)γορι(ου)
 τ(ου) Γαδανολε(ου) (μοναχοῦ) κ(αὶ) κωνζα(ντίνου) αμασινβίου του χιλα [.....]
 αμασινβίου ἔτους ζωκδ/⁶[.....ἄδ;]ερφη ζ ω κ [...] /⁷[.....] ασ τ(..)
 πετ(ο)κωπ(ού)λος/⁸+ ΗζωΡΙΘΙ ΔΕ ΔΙΑ ΧΗ[ρὸς ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ;] ΙΩ(άν-
 νου) τ(ου) ΠΑΓΩΜ[ένου]

Τὸ ἔτος ζωκδ [=6824] ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἀντιστοιχεῖ στὸ ἔτος 1315-6 ἀπὸ Χριστοῦ¹³.

11. Ὁ Curuni, *Graffiti*, σ. 279 ἀρ. 20 δίνει τὴ χρονολογία 1622.

12. Στὸ διάστιχο ἀνάμεσα στὸν τρίτο καὶ τέταρτο στίχο, κάτω ἀπὸ τὸ «Στεφάνου».

13. Γιὰ τὴν ἀνάγνωσή τοῦ ὀνόματος τοῦ ζωγράφου Ἰωάννου Παγωμένου καὶ τῆς

Λισσὸς

- Ἅγιος Κήρυκος (Κατάλογος, ἀρ. 203)
 Στὸν νότιο τοῖχο ἀριστερὰ τῆς εἰσόδου:
 179. 1437 /hic fuit /it † a
 180. 1437 di 14 lugio /hic fuit antonio Valetis
 181. 1437 setebre
 182. 1437 di ... / fuit hic ... dimolo
 183. 1439 di 2 Mazo /hic fuit giberto gianis
 184. 1439 lulio 14
 185. 1439 Lulio di 14 /hic fuit ziani da mp
 186. mayy /.. di anay .. 1473
 187. 1489 di 20 /augusto ego /Iacomo De /Niatopoulo /gRAFO /Iakovmo . /Niato-
 poulos /εΓραψα
 188. 1650 / ...
 189. .... xxii hic fuit oz(?) mudac(io)
 190. hic fuit z(or)z(i)
 191. ΕΚΙΜΗΘ...
 Στὴ βόρεια πλευρὰ τοῦ δυτικοῦ τοίχου:
 192. 1470 (ἢ 1479) /Nicolo /NC VO
 Στὸ δυτικὸ τυφλὸ ἀψίδωμα στὸν βόρειο τοῖχο:
 193. 1362 adi .5 /hic fuit IoaNNIC nani ...
 194. 1562 (ἢ 1362) /Ego Nicolo /Maximo H /νικολαος μαξιμος † †
 195. 14.. adi 8 mazo /hc fuit pto (Petro?) Aboxaci /yi
 196. Κεφαλαῖο M ποὺ τὸ διαπερνοῦν δύο ὀριζόντιες παράλληλες γραμμὲς.
 197. Στὸν νότιο τοῖχο ὑπάρχει γραπτὴ μικρογράμματη κτιτορικὴ ἐπιγραφή σὲ ἑννέα γραμμὲς, ὕψους 22 ἐκ. καὶ πλάτους 68 ἐκ. στὸ μέγιστο καὶ 55,5 ἐκ. στὸ στενότερο σημεῖο. Τὸ κείμενο συνεχίζει καὶ τελειώνει σὲ μίαν δέκατη γραμμὴ στὴν ταινία ποὺ ἀποτελεῖ τὸ κάτω περιθώριο τῆς ἐπιγραφῆς. Ὑψος γραμμάτων 1-1,5 ἐκ. Ἡ ἐπιγραφή εἶναι τελειῶς ἐξίτηλη στὸ δεξιὸ ἥμισυ, καὶ μὲ μεγάλες φθορὲς καὶ κενὰ στὸ ἀριστερὸ ἥμισυ, ἔτσι ποὺ ἐλάχιστες λέξεις εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναγνωσθοῦν. Μὲ μεγάλη δυσκολία ἀναγνωρίζεται στὴν πρώτη γραμμὴ «+ Ἄνεκαινί(στη) το πρό(ο) Γεωργ(ίου) Γεαλέα ο πα...», καὶ στὴν τρίτη γραμμὴ πιθανὸν τὸ ὄνομα Καλιέρ(ης). Ἐπίσης εἶναι σαφὲς ὅτι ἀναγράφεται σειρὰ ὀνομάτων κτιτόρων «μετὰ συμβίου καὶ τέκνων», ὅπως καὶ ὅτι τουλάχιστον σὲ δύο περιπτώσεις ὑπάρχουν ὀνόματα μοναχῶν (γραμμὲς 5-6).
 Κάτω ἀπὸ τὴν κτιτορικὴ ἐπιγραφή:
- 198. κ(αὶ) μΗχαΗλ του (;)

χρονολογίας ὡς ζωκδ (=6824 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, δηλ. 1315-1316 ἀπὸ Χριστοῦ), βλ. Δ. Τσουγκαράκη, «Ὁ ζωγράφος τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγ. Δημητρίου στὸν Λειβαδὰ Σελί-
 νου», *Ἰόνιος Λόγος*, τ. Α' (2007), σ. 295-301 [Τόμος Τιμητικὸς στὸν Δημήτρη Ζ. Σοφια-
 νό], ὅπου καὶ δημοσιεύεται τὸ πρῶτον καὶ σχολιάζεται ἡ ἐπιγραφή.

χ. Μονή

- Άγιος Νικόλαος (Κατάλογος, άρ. 199)
Στὸν δυτικὸ τοῖχο πάνω ἀπὸ τὴν κτιτορικὴ ἐπιγραφὴ:
199. + νΗΚΟΛΟς ΒΕΝΕΡΙ ΕΓΡΑΨΕ αφκβ [=1522] / μ(ηνί) μαρτ(ίω) ΙΓ

χ. Προδρόμι

- Άγιος Παντελεήμων (Κατάλογος, άρ. 127)
Στὸν βόρειο τοῖχο:
200. 1547 / Io M pantic(?)
201. 1591 (ἀκολουθεῖ ἑλληνικὸ κείμενο ἀδιάγνωστο)
202. Εγο παπα μαθιος / 1708 ιρθα κε λιτουργη]ca
203. ...ικκλο ἀνδς [= ἄνθρωπος]
Στὸν νότιο τοῖχο:
204. 1550 / Io giacom[o] Zo[to]
205. hic fuit S... ta...
Στὸ νότιο τμήμα τοῦ δυτικοῦ τοῖχου ὑπῆρχε κτιτορικὴ ἐπιγραφὴ σὲ 9 ἢ 10 ἄράδες διαστάσεων 55x23 ἐκ., σήμερα τελείως ἐξίτηλη. Στὴν τελευταία γραμμὴ μόνο διακρίνονται:
206. + ἐτελειώθη μη(νί) Ἰουνίω ης(ας) ιβ κ(αί)...

χ. Πλάτανος

- Προφήτης Ἡλίας
Στὸν δυτικὸ τοῖχο γραπτὴ κτιτορικὴ ἐπιγραφὴ σχεδὸν πλήρως κατεστραμμένη.
Στὸν βόρειο τοῖχο:
207. 1437 καὶ ἀπὸ κάτω ἀπροσδιόριστα λατινικὰ γράμματα ἢ συμπλέγματα.
208. 1440 / Ego
209. 1440 adi 5 novebrio / hic fuit Marcus avazio / z filio d(omi)ni nicolai
210. 144. (;)
211. 16..
Στὸν δυτικὸ τοῖχο:
212. 1422

χ. Πλατανές

- Άγιος Δημήτριος (Κατάλογος, άρ. 131)
Στὸν βόρειο τοῖχο:
213. Adi 15(;) / 1557 .... avosto (γραμμμένο με κάρβουνο)
214. 1594 Adi 13 No(ve)b(rio) / fu qui / Const Vlasso/polo

χ. Πρινές

- Αρχάγγελος Μιχαήλ (Κατάλογος, άρ. 182)
Ἐπάνω στὴν ἐπιγραφὴ ποὺ βρίσκεται στὸ δυτικὸ μέρος τοῦ νότιου τοῖχου:
215. Ιαον /ΨΙ [=1710]
216. Εγὸ αμαρτολος

Στὸν νότιο τοῖχο:

217. ANDREAS / DARAZ[o]

χ. Σαρακήνα

- Άγιος Ἰωάννης (Κατάλογος, άρ. 80)
Συνεχῆς γραπτὴ μεγαλογράμματη κτιτορικὴ ἐπιγραφὴ σωζόμενη σὲ τέσσερα τμήματα στὴν ἀψίδα τοῦ ἱεροῦ κάτω ἀπὸ τὴν Πλατυτέρα:
218. A. AN[ΗΓΕΡΘΗ ΚΑΙ ΑΝΙΣΤΟΡΗΘΗ:] Ο ΘΕΙΟΣ Κ(ΑΙ) ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩ(ΑΝΝΟΥ) ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΔΙΑ Σ[ΠΝΕΡΓ]ΙΑΣ Κ(ΑΙ) ΚΟΠΟΥ ΓΕΟΥ ΤΟΥ ΓΛΟΔΕΤΗ Κ(ΑΙ) ΤΙΣ ΚΛΙΡΟΝΟ[ΜΟΙΣ] [ΑΥΤ]ΟΥ Κ(ΑΙ) ΝΙΚΟΛΟΥ ΤΗΧΙΚΟΥ Κ(ΑΙ) ΤΙΣ ΚΛΙΡΟΝΟΜΗC
B. [ΑΥΤ]ΟΥ Κ(ΑΙ) ΜΗΧΑΗΛ Τ(ΟΥ) ΦΟΤΙΝΟΥ Κ(ΑΙ) ΤΙΣ ΚΛΙΡΟΝΟΜΙΑΙC ΑΥΤΟΥ Κ(ΑΙ) ΙΩ(ΑΝΝΗ)(;) ΦΑ... ΤΟΥ ΒΑΡΘΟΛΟΜΕΟΥ ΤΟΥ ΒΕΡΙΓΟΥ Κ(ΑΙ) ΤΩΝ ΤΕ(ΚΝΟ)Ν Α(Υ)ΤΟΥ Κ(ΑΙ) Τ.. [...]Ο ... Κ(ΑΙ) ΤΟΥ ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΦΟΤΙΝΟΥ
Γ. Κ(ΑΙ) ΤΟΝ ΤΕΚΝΟΝ ΑΥΤΟΥ
Δ. ΕΤΟΥC CΩΝΗ (=6858, δηλ. 1349-50 ἀπὸ Χριστοῦ)¹⁴.

χ. Σούγια

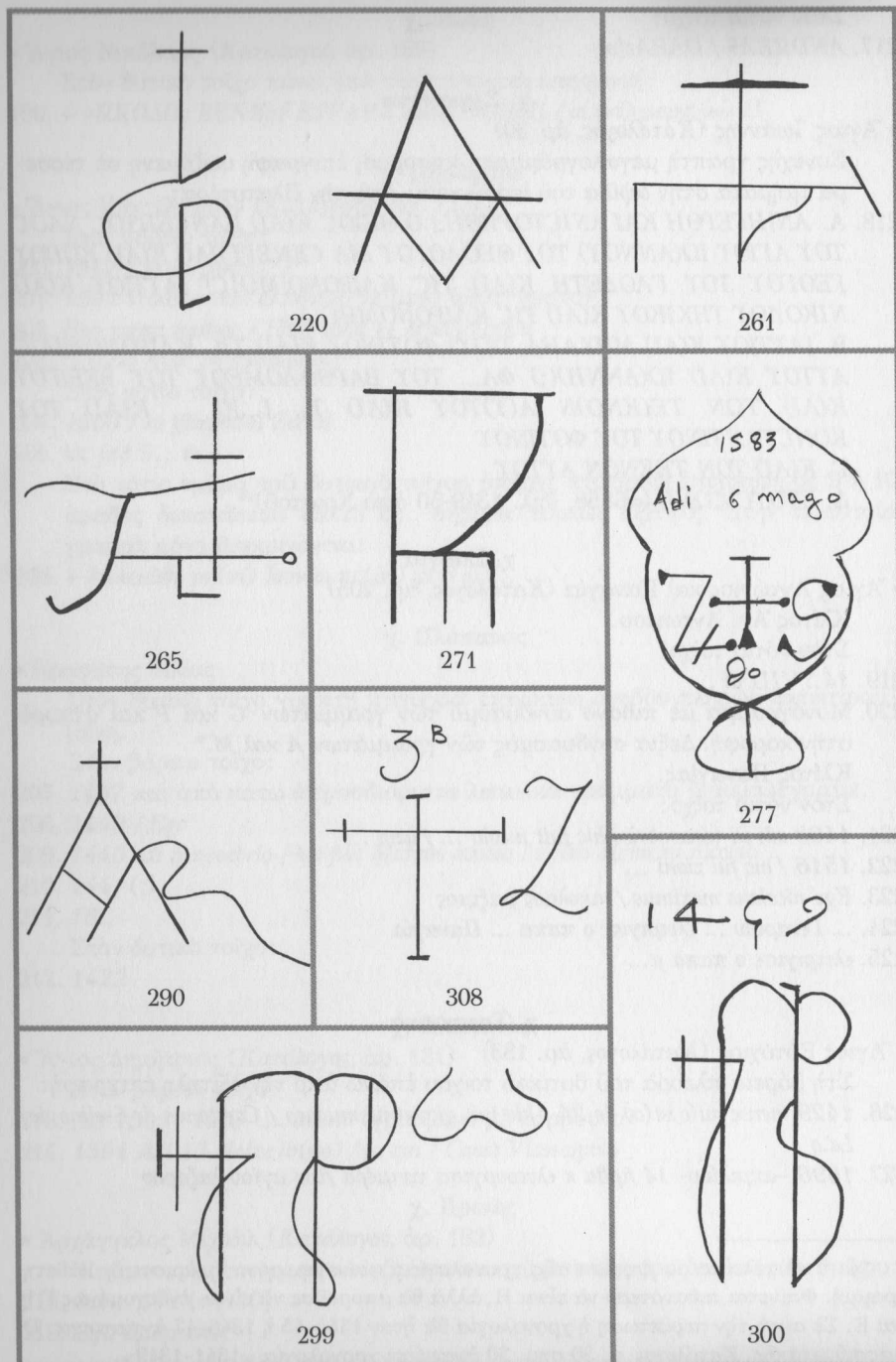
- Άγιος Ἀντώνιος καὶ Παναγία (Κατάλογος, άρ. 205)
Κλίτος Ἄγ. Ἀντωνίου.
Στὸν νότιο τοῖχο:
219. 14.. VIII di ...
220. Μονόγραμμα με πιθανὸ συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων G καὶ P καὶ σταυρὸ στὴν κορυφή. Δεξιὰ συνδυασμὸς τῶν γραμμάτων A καὶ M.*
Κλίτος Παναγίας.
Στὸν νότιο τοῖχο:
221. 1403 adi iii (decembris) hic fuit nicolo ... / qam ...
222. 1516 / hic fui ziani ...
223. Ego nicolaus maximus / νικολαος μαξιμος
224. ... Γεναριου ... ελιτριγισε ο παπα ... Παναγία
225. ελιτριγισε ο παπα μ...

χ. Τσισκιανὰ

- Άγιος Εὐτύχιος (Κατάλογος, άρ. 183)
Στὴ βόρεια πλευρὰ τοῦ δυτικοῦ τοῖχου ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἐξίτηλη ἐπιγραφὴ:
226. 1429 mense au(o)st(o) de 24 / hic fuit giova(ni) mudaco / Capitanus de Sselino de. La.q
227. 1696 -απριλίου- 14 / ιρθα κ ελιτουργισα τινιμέρα / του αγίου λαζάρου

14. Τοῦ τελευταίου ψηφίου τῆς χρονολογίας φαίνεται μόνο ἡ ἀριστερὴ κάθετη γραμμὴ. Φαίνεται πιθανότερο νὰ εἶναι Η, ἀλλὰ θὰ μπορούσε νὰ εἶναι ἐνδεχομένως Γ ἢ καὶ Ε. Σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωσι ἡ χρονολογία θὰ ἦταν 1344-45 ἢ 1346-47 ἀντίστοιχα. Ὁ Λασιθιωτάκης, Κατάλογος, σ. 30 σημ. 30 ἀναφέρει χρονολογία «1341-1349».

Τὰ ἐπόμενα τρία εἶναι γραμμένα με τὴν ἴδια σειρὰ τὸ ἓνα κάτω ἀπὸ τὸ ἄλλο:

228. ΕΓὼ παΠα ΓΟΦΙΝΟC ἀδελφὸς του ΚΑΤΟΘΕΝ

229. 1717 ΕΓὼ π(α)πα νικολὸς κασελάς / του κατοθεν Ιος κατα π(εῦ)α κε σαρκα

230. ΕΓὼ π(α)πὰ τζανὶς Κασελάκις

χ. Φραμμένο

• Παναγία (Κατάλογος, ἀρ. 91)

Στὸν νότιο τοῖχο:

231. 1418 ... ad 20(:) d z R...essa

232. Εἰς εἰ(σο)ς ζ..αυθ [=6929 ἢ 6949, δηλ. 1420-21 ἢ 1440-41] καὶ ἀκολουθοῦν ἀδιάγνωστα ἑλληνικὰ γράμματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ φράση: ἐλπίεις / μου κί/ριε εἰς..

233. 1605 fuit hic marchus dimazo ..

234. Σταυρὸς με σύμπλεγμα γραμμάτων ἐκατέρωθεν, Δπ καὶ αΤ

Στὸν βόρειο τοῖχο:

235. Ο ζρατηλατΗ / ΘΕΟ αποροC (δίπλα στὸν Ἅγ. Θεόδωρο)

236. Ο ΘΑΥΜΑCΤΟ (δίπλα στὸν Ἅγ. Γεώργιο)

237. ΑΥΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗ ΕΥΑΓΓ(ΕΛΙCΤΗΝ) Ο Κ. ΑC ΑΜΗΝ (στὴν ἀπόληξη τοῦ τόξου)

χ. Χόνδρος

• Ἁγία Παρασκευή (Κατάλογος, ἀρ. 79)

Στὸν βόρειο τοῖχο:

238. † αυς [=1406] μ...ης μανολ<η>ς λεανο(;

239. 1412 m(en)s(e) noveb(r)e adi 7 / antonio da Verona / fio q(uondam) s(er) Zan

240. 1475 mense avril / hic fuit Franciscus Mi...vanis (ἢ ...vanus)

241. a(nno) 1476 m(en)s(e) avos(to)

242. Ego an..

243. X Ego d(omi)n(u)s Iac...

244. Γεοργ(ης)

245. Π(α)π(α) ν....

246. Γεοργο ΓρΗΤΙ λΗ ... του π(α)π(α) μανολΗ i Γι[ναρίου;]

247. Γεοργ(ο) ΓρΗΤΙ .....

Στὸν δυτικὸ τοῖχο, δίπλα στὴν εἴσοδο:

248. ..27 / εκμιθι / ι δουλι ανέζα

Στὸν νότιο τοῖχο:

249. 1402 adi (ἢ 1420 di) καὶ ἀπὸ κάτω σύμπλεγμα γραμμάτων α καὶ Τ.

250. εἰς αυθ [=1409] μινὶ Γενάρι εἰς ΙΖ / εΓω Θεο... ιερέας

251. ΓΕΟΡΓΙ ΓΡΗΤ(Ι)

Ἐπαρχία Σφακίων

χ. Ἀράδαινα

• Ἀρχάγγελος Μιχαήλ (Κατάλογος, ἀρ. 212)

- Στὸν βορειοδυτικὸ πεσσό, στὴ νότια ὄψη τοῦ γείσου :
252. 1411 *Ko Δρβιζας* [=Τριβιζάς:]
Στὴ βόρεια ὄψη τοῦ ἴδιου πεσσού :
253. *† εγο / ΣΡΑΤΗσ / ΓΡΑΦΥ*
Στὴ δυτικὴ ὄψη τοῦ ἴδιου πεσσού ὑπάρχει ἀδιάγνωστο ἑλληνικὸ χάραγμα.
Στὸν νοτιοδυτικὸ πεσσό στὴ δυτικὴ ὄψη :
254. *AΦ* [=1500] / *ΝΙΚΟΛΟ ΡΙΤΖΟ / ΚΑσΤΡΙΝΟΣ*
Μὲ κάρβουνο:
255. *αφος ...* [=1576]
Στὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ σὲ εἰκόνα βρεφοκρατούσας Παναγίας μερικῶς σω-
ζόμενη ἐπιγραφή:
256. ....*ΝΙΚΗΦΟ[ΡΟΥ]* [...*ΣΥΜΒΙ]ΑC ΤΕΚΝΟ* / ....[1]786 ....
Στὸν νάρθηκα ἐπίσης σὲ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ὡς Μεγάλου Ἀρχιερέως ἢ ἐπι-
γραφή:
257. *ΔΕΥΧΗC ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ...0.../ 1786 ΔΙΚΙΜ(ΒΡΙΟΥ) ΠΡΟΤΗ*
Κ(ΑΙ) ΤΥ..ΟC

χ. Ἅγιος Ἰωάννης

- Παναγία (Κατάλογος, ἀρ. 209)
Στὸν βόρειο τοῖχο:
258. 1421 *adi ii maio*
259. 1626 / *hic fuit h(e)m(anue)l Falet(r)o*

χ. Καψοδάσος

- Ἅγιος Ἀθανάσιος (Κατάλογος, ἀρ. 226)
Στὸν δυτικὸ τοῖχο :
260. 1426 *di 2 M(a)zo*
261. Σταυρὸς ποὺ καταλήγει σὲ ἀπροσδιόριστο σύμπλεγμα γραμμάτων.*

Χώρα Σφακίων

- Ἅγιοι Πάντες (Κατάλογος, ἀρ. 217)
Στὸν βόρειο τοῖχο:
262. *αφζ* [=1507]
263. *Εγω ηλθα / Αντονιο ...*

χ. Φοίνικας

- Σωτήρας Χριστός (Μεταμόρφωση τοῦ Σωτήρος) (Κατάλογος, ἀρ. 214)
Στὸν βόρειο τοῖχο:
264. 1389 *MA*
265. 1497 *αι(ι)στο* καὶ ἀπὸ κάτω μονόγραμμα μὲ σταυρὸ καὶ συνδυασμὸ τῶν
γραμμάτων *F, C, O* καὶ πιθανόν *T*.*
266. 1618 *π(α)πα Κ...*

ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Ἐπαρχία Ἁγίου Βασιλείου

χ. Ἅγιος Ἰωάννης Καημένος

- Σωτήρας Χριστὸς (Μεταμόρφωση τοῦ Σωτήρος)
Στὸ βόρεια στήριγμα τοῦ ἀνατολικοῦ τόξου:
267. 1704

χ. Βάτος

- Ἅγιος Νικόλαος (Κατάλογος, ἀρ. 331)
Στὸν νότιο τοῖχο:
268. 1699
269. ... *q ERA LACOSSA dEssenEr ogniAno ...59*
270. *MHNI ΔΙΚΕ/ΒΡΙΟC ζ*

χ. Λαμπηνή

- Ἅγιος Γεώργιος (Κατάλογος, ἀρ. 323)
Στὸν βόρειο τοῖχο:
271. Ἔ(ο)ς *ζωιβ'* [=6812, 1304 ἀπὸ Χριστοῦ], καὶ ἀπὸ ἐπάνω μονόγραμμα μὲ
συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων *M, P* καὶ πιθανόν *T*.*

χ. Μέλαμπες

- Ἁγία Παρασκευή (Κατάλογος, ἀρ. 344)
Στὸν νότιο τοῖχο:
272. 1491 *adi 3 lugio s...o / fc... fiola / P* μὲ σταυρὸ στὴν κάθετη κεραία.
273. Ἔ(τος) *αφα* [=1501]
Στὸν βόρειο τοῖχο:
274. + *ENΘΥΜΗCΙ* *αχ/με* [=1645]

χ. Ντιμπλοχώρι

- Παναγία
275. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ δημοσιευμένη κτιτορικὴ ἐπιγραφή τοῦ ἔτους 1417¹⁵, ὑπάρχει
δεύτερη ἐπιγραφή σὲ δυὸ γραμμὲς σὲ ταινία ποὺ διατρέχει ὀριζόντια τὴν
ἀψίδα τοῦ ἱεροῦ ἀνάμεσα στὸν Παντοκράτορα καὶ τοὺς συλλειτουργοῦντες
ἱεράρχες. Ἡ ἐπιγραφή εἶναι κεφαλαιογράμματη, μὲ ἐντελῶς διαφορετικὴ
γραφή ἀπὸ τὴν κτιτορικὴ ἐπιγραφή. Σώζεται ἐν μέρει σὲ τέσσερα σημεῖα,
ἐνῶ μεταξὺ τῶν σωζόμενων τμημάτων παρεμβάλλονται κενὰ λόγῳ φθορᾶς,
μικρὰ μεταξὺ τῶν τριῶν πρώτων, ἀλλὰ μεγαλύτερο ἀνάμεσα στὸ τρίτο καὶ
τὸ τέταρτο τμημα. Τὰ κενὰ ποὺ ὑπάρχουν στὴν ἀρχὴ καὶ στὸ τέλος τῆς ἐπι-
γραφῆς εἶναι μικρά.
Α' γραμμὴ: [...]*ΑΙΝΕΒΟΝ ΚΑΤΩ · ΕΝ ΔΟΙΓ...* [...] *ΘΙΕΤΕ · ΚΑΘΑΙΠΕΡ ·*

15. Gerola, *MV*, II, σ. 492.

M..CΥ[...] ΚΑΙ ΑΥΤΟΥΡΓΙΗ[.....] Φ(;).. ΙΟΝΑΝ .. Α[....]ΕΥΓΑΡΑΘΡΟΥ ...
 Β' γραμμή: [...]ΑΝ ΧΗΝΒΙΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΑΡΑΤΟΥ[...] ΤΟΝ ΤΕΚΝΩΝ ΑΥΤΟΥ
 [...]ΣΟΡΙΣΗ ΔΕ ΑΧΗ Ι... [.....]ΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΙΟΥ ΑΥΤΟΥ
 [ΚΟ]ΣΑΝΝΤΗΝΟΥ ΚΑ...

Ἐν τῷ ΑΧΗ τῆς δεύτερης γραμμῆς τῆς ἐπιγραφῆς ἀφορᾷ χρονολογία, τότε ἀναφέρεται στὸ ἔτος 1608. Ὑπάρχει ὁμως ἡ πιθανότητα νὰ ἀνήκει στὴ φράση «ἱστορίστη δὲ διὰ χειρός...», ὅποτε θὰ ἀναφέρεται στὸν ζωγράφο.

Ἐπαρχία Ἀμαρίου

χ. Ἀποστόλοι

- Ἅγιος Νικόλαος (Κατάλογος, ἀρ. 373)

Στὸν νότιο πεσσό:

276. Περίτεχνος σταυρὸς ἐπὶ ἡμικυκλικῷ βάθρου καὶ ἀπὸ ἐπάνω ἡ χρονολογία 1686 (ἢ ἴσως 1586)

χ. Βαθιακὸ

- Ἅγιος Γεώργιος (Κατάλογος, ἀρ. 413)

Στὸν βόρειο τοῖχο, γραμμμένα με κάρβουνο:

277. Μέσα σὲ σχῆμα οἰκοσῆμου: 1583/ *Adi 6 mago*/ ἀπὸ κάτω σταυρὸς με ἑκατέρωθεν τὰ γράμματα Z, S, καὶ ἀπὸ κάτω do.*

χ. Κλησίδα

- Ἅγιος Γεώργιος (Κατάλογος, ἀρ. 375)

Στὸν βόρειο τοῖχο:

278. 1645 / *Adi* / 3 / *Agosto* / *Zuane* / *Asprea*

279. 1648

280. + *io D* [...] *M Z* / ....

Ὑπάρχουν ἄλλα δύο ἢ τρία λατινικὰ χαράγματα, ἀλλὰ εἶναι ἐντελῶς δυσανάγνωστα.

χ. Μέρωνας

- Παναγία

Στὸν βόρειο πεσσό:

281. *Hic fuit Angelo*

Στὸ τέμπλο, σὲ εἰκόνα Ἁγ. Τριάδας καὶ Παναγίας:

282. + ΔΕΗCIC ΤΩΝ ΔΟΥΛΩΝ COY ΧΡΙCΤΟΔΟΥΛΟΥ ΙΕΡΕOC ΕΛΕΝΗC ΠΡΕCΒΙΤΕΡΑC ΚΑΙ ΤΕΚΝΟΝ αΨΞα [=1761] / ΧΕΙΡ ΚΩΝCΑΝΤΙΝΟΥ CΚΟΡΔΙΛΗ

Στὴν εἰκόνα τοῦ Ἐπιταφίου, ἐπάνω ἀπὸ τὴν Ὁραία Πύλη:

283. ΔΕΗCIC ΧΡΙCΤΟΔΟΥΛΟΥ ΥΕΡΕOC

Σὲ εἰκόνα τῆς Βάπτισης:

284. *αωιθ'* [=1819]

Σὲ εἰκόνα Εἰς Ἄδου Καθόδου:

285. ΔΕΗCIC ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ [ΤΟΥ ΘΕΟΥ] ΕΜΑΝ[ΟΥΗΛ ΠΑ]ΝΚΑΛΟΥ / ΑΨΝΑ [= 1751]

χ. Ἀμάρι

- Ἅγιος Ἰωάννης (Κατάλογος, ἀρ. 384)

Στὸν βόρειο τοῖχο:

286. 1470 / *ego iacomo zoto* / fo ...

287. 1526 *adi 5 otubrio*

288. ΑΠΡΙΛΗ ΕΙC ΤΑC ΙΗ ΠΡΟCΚΙΝΙCΑ...

289. Ἀκτιδογράφημα πλοίου με τρία ἰστία. Τὸ ἀριστερὸ ἔχει ἐπάνω σταυρὸ καὶ κάτω τὰ γράμματα O (ἢ q), A.

290. Ἀριστερὰ τοῦ ἀριστεροῦ ἰστίου ὑπάρχει σύμπλεγμα γραμμάτων A, R. Στὴν κορυφὴ τοῦ A σταυρὸς.*

χ. Πλατάνια

- Παναγία (Κατάλογος, ἀρ. 399)

Στὸν νότιο τοῖχο:

291. Σταυρὸς τοῦ ὁποίου ἡ κάθετη κεραία καταλήγει κάτω στὰ γράμματα d, b. Ἐπάνω ἡ χρονολογία 1528.

292. 1539 ἑκατέρωθεν σταυροῦ. Κάτω ἀπὸ τὸν σταυρὸ δύο λοξὲς κεραῖες καταλήγουν στὰ γράμματα P, T.

293. Σταυρὸς ἐπάνω σὲ ὀριζόντια βάση, στὰ ἄκρα τῆς ὁποίας συνδυασμοὶ τῶν γραμμάτων b, z (ἀριστερά) καὶ A, R (δεξιά). Στὸ δεξιὸ μέρος ἡ χρονολογία 1561.

294. 1599 *mpf* (ἢ *mps*)

Ἐπαρχία Ρεθύμνου

χ. Ἄνω Μαλάκι

- Ἁγία Μαρίνα

Στὸ στήριγμα τοῦ νότιου τόξου χάραγμα ποῦ περιτρέχει τὴ βόρεια καὶ τὴ δυτικὴ πλευρὰ τοῦ στηρίγματος:

295. + ANEKENIC[TH] – [.. M]APHNA ΠΥΛΕ – ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛ[...] – ANOMHMATA – [...]ATOC CTOΦAN...

χ. Ζουρίδι (Ἄρτός)

- Ἅγιος Γεώργιος στὸν Ἄρτὸ (Κατάλογος, ἀρ. 242)

Στὴν ἀπόληξη τοῦ τόξου γραμμμένο με κάρβουνο :

296. † *αφπγ* [= 1583] *μνη* / *οκτόβρη* ης *τες κη* / *εκημήθ* ο *δουλος* του / *θ(εο)ῦ* *μηχαλις* *καλόγερος*

χ. Ρούστικα

- Παναγία καὶ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος (Κατάλογος, ἀρ. 243)

Στὸν βόρειο τοῖχο :

297. *αφς'* [=1506]

Υπάρχουν ακόμη δύο ελληνικά χαράγματα πλήρως δυσανάγνωστα.

Εικόνα στο τέμπλο του κλίτους τῆς Παναγίας :

298. *Η ΚΥΜΗCIC ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ/ ΔΕΗCIC ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ Θ(ΕΟ)Υ / ΜΠΕΡΝΑΡΔΙ . ΒΛΑCΟΥ / ΑΧΛ'* [=1630]

Ἐπαρχία Μυλοποτάμου

χ. Βενί

• Ἅγιος Ἰωάννης στο Δισκούρι

Στὸν βόρειο τοῖχο:

299. 144. καὶ ἀπὸ κάτω μονόγραμμα με σταυρὸ στὰ ἀριστερὰ καὶ συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων *f, p, ω*.*

300. 1459 καὶ ἀπὸ κάτω παρόμοιο μονόγραμμα χωρὶς τὸ *ω*. Ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ μονόγραμμα, ἀλλὰ ἄγνωστο ἂν σχετίζεται με αὐτό: *Ego Leo*.*

Στὸν νότιο τοῖχο:

301. Στὴν τοιχογραφία με τοὺς ἀφιερωτές, με κάρβουνο: 1469 *adi 2(;) Mago*

302. + *αφκγ* [=1523] *αὐγ(ούστου) κη ἀμαρτωλὸς ἱερ(εὺς) μιχαήλ τὸ ἐπίκλ(ην) λαρδό- τυρος* .....¹⁶

303. *αφκη* [=1528] *μη(νί) + ..ουαρηου κα ....ιοανι παπα ...*

Στοὺς τοίχους τοῦ ναοῦ ὑπάρχει μεγάλος ἀριθμὸς ἀκιδιογραφημάτων ποὺ παρουσιάζουν πολεμιστές, ἔφιππους καὶ πεζοὺς, ἵππους καὶ πολλὰ ἄλλα ζῶα καὶ πτηνά.

χ. Μελισσουργάκι

• Ἅγιος Γεώργιος

Στὸν νότιο τοῖχο:

304. 1400 *adi ... fuit*

305. *Hic fuit Nicolaus / Griti di 5 8bre 1543*

306. *Hic Fuit E... Griti 1621 23 ...*

χ. Πρίνος

• Ζωοδόχος Πηγὴ (Κατάλογος, ἀρ. 264)

Στὸ ἱερό:

307. † *ΜΗΧΑΛΗC / ΓΕΟΡΓΗC*

308. Σύμπλεγμα τῶν γραμμάτων *Z, B* καὶ *Z* ἐπάνω καὶ δεξιὰ ἐνδὸς σταυροῦ.*

16. Ἡ ἀνάγνωση τοῦ ἐπωνύμου Λαρδότυρος εἶναι σχεδὸν βέβαιη, πράγμα ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον, καθὼς τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορὰ στὸν Βίο τοῦ ἀγίου Στεφάνου τοῦ Νέου: ἐκεῖ ἕνας Θεοφάνης Λαρδότυρος ἀναφέρεται ὡς «ἀρχιστρατήγης», «στρατηγὸς» καὶ «ἄρχων» τῆς Κρήτης μετὰ τὸ 764 καὶ 765 (Marie-France Luzery, *La Vie d' Étienne le Jeune par Étienne le Diacre. Introduction, Édition et Traduction*, Aldershot 1997, σ. 160. Πβ. D. Tsougarakis, *Byzantine Crete. From the 5th Century to the Venetian Conquest*, Ἀθήνα 1988, σ. 168).

Στὸν βορειοδυτικὸ τοῖχο:

309. Σταυρὸς ποὺ καταλήγει σὲ σύμπλεγμα τῶν γραμμάτων *A, B* καὶ δεξιὰ τὰ γράμματα *X, Z*.*

ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ἐπαρχία Βιάννου

χ. Χόνδρος

• Ἅγιος Θεόδωρος (Κατάλογος, ἀρ. 728)

Στὸν βόρειο τοῖχο:

310. 1495 *pno (et) bonus gaudo*

311. Σταυρὸς ποὺ καταλήγει στὰ γράμματα *d, z* (ἢ *G*).

312. Περίπλοκο ἀκιδιογράφημα, πιθανὸν ἀπόπειρα ἀπόδοσης κάποιου γράμματος. Παρόμοιο σχέδιο ὑπάρχει στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου στὴν παραλία τῶν Καπετανιανῶν Μονοφατσίου, συνοδευόμενο ἀπὸ χρονολογία 1507¹⁷.*

χ. Ψαρὴ Φοράδα

• Παναγία Κεραλιμενιώτισσα¹⁸

Στὸν βόρειο τοῖχο:

313. Σταυρὸς με συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων *A*, καὶ πιθανόν *P* ἢ καὶ *G*. Ἐκατέρωθεν ἢ χρονολογία 146. ἢ 148. (τὸ τελευταῖο ψηφίο εἶναι κατεστραμμένο).*

314. Σταυρὸς με συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων *A, B* (ἢ *Z*) καὶ *B* ἢ *d* πρὸς τὰ ἀριστερά. Ἀριστερὰ διακρίνεται τὸ ψηφίο 4, ἴσως μέρος χρονολογίας 14..*

315. Μονόγραμμα με συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων *P* καὶ ἴσως *D*.*

316. Σταυρὸς ποὺ καταλήγει στὰ γράμματα *b* καὶ ἴσως *G*.*

317. Σταυρὸς ποὺ καταλήγει στὸ γράμμα *N*.

Μὲ κάρβουνο στὸ νότιο τόξο:

318. Ἀδιάγνωστο σχέδιο καὶ γράμματα, με τὴ χρονολογία 1514.

319. Ἀδιάγνωστο σχέδιο καὶ ἢ χρονολογία 1523(;)

320. Τὸ γράμμα *N*, ἢ δεξιὰ κεραιὰ τοῦ ὁποῦ καταλήγει σὲ σταυρὸ, καὶ δίπλα τὸ γράμμα *s*. Ἀπὸ κάτω ἢ χρονολογία 1576.*

Ἐπαρχία Καινουργίου

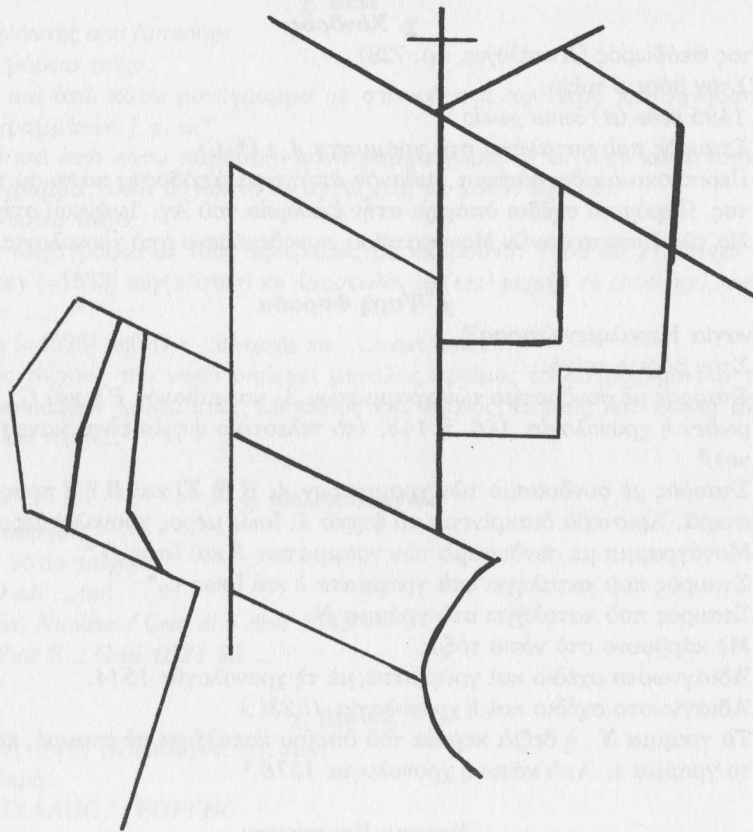
χ. Βορίζια

• Μονὴ Βαλσαμονέρου (Ἅγιος Φανούριος) (Κατάλογος, ἀρ. 591)

Στὴν εἴσοδο μετὰξὺ νάρθηκα καὶ κυρίως ναοῦ, κάτω ἀπὸ τὴν κτιτορικὴ ἐπιγραφή:

17. Τσουγκαράκη, «Μέρος Α'», σχέδιο 189 σ. 692, καὶ σ. 701.

18. Βλ. ἐπίσης Τσουγκαράκη, «Μέρος Β'», σ. 187, ἀρ. 615.

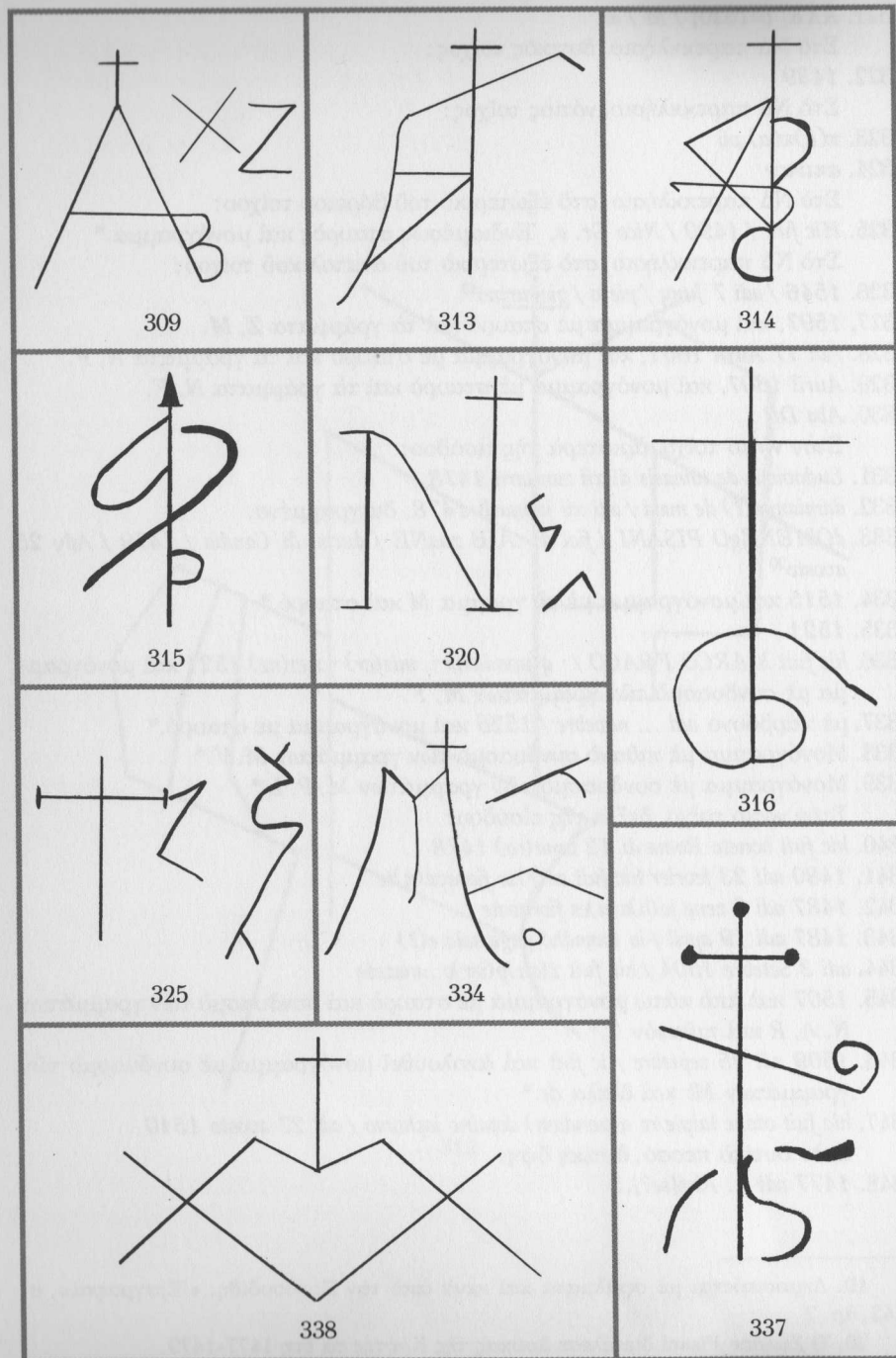

312

321. AXK' [=1620] / M / ω
Στὸ ΝΔ παρεκκλήσιο, δυτικός τοίχος:
322. 1439
Στὸ ΝΔ παρεκκλήσιο, νότιος τοίχος:
323. π(a)π(a) ρϋ
324. απινιν
Στὸ ΝΔ παρεκκλήσιο, στὸ ἐξωτερικὸ τοῦ βόρειου τοίχου:
325. *Hic fuit* / 1490 / *Nico Gr. a.* Ἐνδιαμέσως σταυρὸς καὶ μονόγραμμα.*
Στὸ ΝΔ παρεκκλήσιο, στὸ ἐξωτερικὸ τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου:
326. 1546 / *adi 7 Juny / piero / giegurino*¹⁹
327. 1597, καὶ μονόγραμμα με σταυρὸ καὶ τὰ γράμματα Z, M.
328. *Adi 17 Auril 1601*, καὶ μονόγραμμα με σταυρὸ καὶ τὰ γράμματα N, F.
329. *Auril 1607*, καὶ μονόγραμμα με σταυρὸ καὶ τὰ γράμματα N, F.
330. *Aba Dr°*
Στὸν νότιο τοῖχο, ἀριστερὰ τῆς εἰσόδου:
331. *Ludovicus de tomasis di xii zanuarii 1478*
332. *damianus(?) de masi / adi xii januarii 1478*, διαγραμμένο.
333. *dOMENEGO PISANI / fiol di .AIB zuaNE / ducha di Candia / 1479 / Ady 25 avosto*²⁰
334. 1515 καὶ μονόγραμμα με τὸ γράμμα M καὶ σταυρό.*
335. 1521
336. *hic fuit MARCO FRACO / · q(uondam) · mis(er) · zua(ne) 1521* καὶ μονόγραμμα με συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων M, F.
337. με κάρβουνο *adi ... novebre / 1526* καὶ μονόγραμμα με σταυρό.*
338. Μονόγραμμα με πιθανὸ συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων M, V.*
339. Μονόγραμμα με συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων M, P, L.*
Στὸν νότιο τοῖχο, δεξιὰ τῆς εἰσόδου:
340. *hic fuit boneto Roma di 12 zena(ro) 1478*
341. 1480 *adi 23 fevrier hic fuit zo(r)zo fiorava(n)te*
342. 1487 *adi 3 zene jo(h)la(n)es fioravate*
343. 1487 *adi 19 april / io tomadho paga sala e(?)*
344. *adi 3 Setebre 1504 / hic fuit z(an)p(ier)o ..mazete*
345. 1507 καὶ ἀπὸ κάτω μονόγραμμα με σταυρὸ καὶ συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων N, A, R καὶ πιθανόν T.*
346. 1509 *adi 25 septebre / ic fuit* καὶ ἀκολουθεῖ μονόγραμμα με συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων Mb καὶ δίπλα de.*
347. *hic fuit otone talpie/ra q(uondam) domino iachomo / adi 27 avosto 1510*
Στὸν δυτικὸ πεσσό, δυτικὴ ὄψη:
348. 1477 *adi ... Alvi[se?]...*

19. Δημοσιεύεται με σφάλματα καὶ κενὰ ἀπὸ τὸν Ξανθουδίδη, «Ἐπιγραφαί», σ. 142, ἀρ. 2

20. Ὁ Zuanne Pisani διετέλεσε Δούκας τῆς Κρήτης τὰ ἔτη 1477-1479.

349. Κρυπτογραφικό MM· X· X

Φ Φ·

Π Μ· Ι Γ·

ΜΜ· ΘΘ

350. *hic fuit Iacobus D* marinus*

Στὸν δυτικὸ πεσσό, νότια ὄψη:

351. 1477 adi 7 zugno / MARCO MOSTO (διαγραμμμένο)

352. 1497 Adi 6 Lulo / NICOLAO Aposto/Lo Spezie²¹353. 1591 di 18 Junius / Z Rauzeo / ΑΦζΑ [=1591]²²

354. Μονόγραμμα με συνδυασμό τῶν γραμμάτων M, O καὶ πιθανόν C.*

355. TOTTH (διαγραμμμένο)

Στὸν δυτικὸ πεσσό, ἀνατολική ὄψη:

356. 1556 ἑκατέρωθεν μονογράμματος με σταυρὸ καὶ συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων N, Z.*

357. *Hic Fuit daniel uenuensis / cu(m) d(omi)ne hyoane cornaro / q(uondam) d(omi)ni michaelis 1484 / adi ultimo auril²³*

358. 1583 / α τ .. μ / τη τρι(τη) / αγγούσου

359. Οἰκόσημο με ἐπίκεντρο ὀκτάκτινο ἀστέρα καὶ ἀπὸ κάτω τὰ γράμματα N-C.*

Στὸν ἀνατολικὸ πεσσό, δυτικὴ ὄψη:

360. αΦξ [=1560] / μαρτιος κς

Στὸν ἀνατολικὸ πεσσό, νότια ὄψη:

361. 1410 / fra(n)sc(us) Salina

362. *Angelus acota(n)to / 1477 adi 8 mago²⁴*

363. 1493 XA

364. 1497 καὶ δίπλα M με σταυρὸ καὶ ἀπὸ κάτω S

365. αφλς [=1536] μη(νί) / μαρτιος ιςε μσε...

366. 1547 .....

367. *daniel uenuensis* (δύο φορές)368. *Ιωανης(;*)

369. ... κον Παρθένιος / Φλεβα[ρ]η

370. DOMEN[EGO]

Στὸν ἀνατολικὸ πεσσό, Ν.Α. γωνία:

371. 1597 καὶ μονόγραμμα με συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων Z, Q.*

372. K · δ

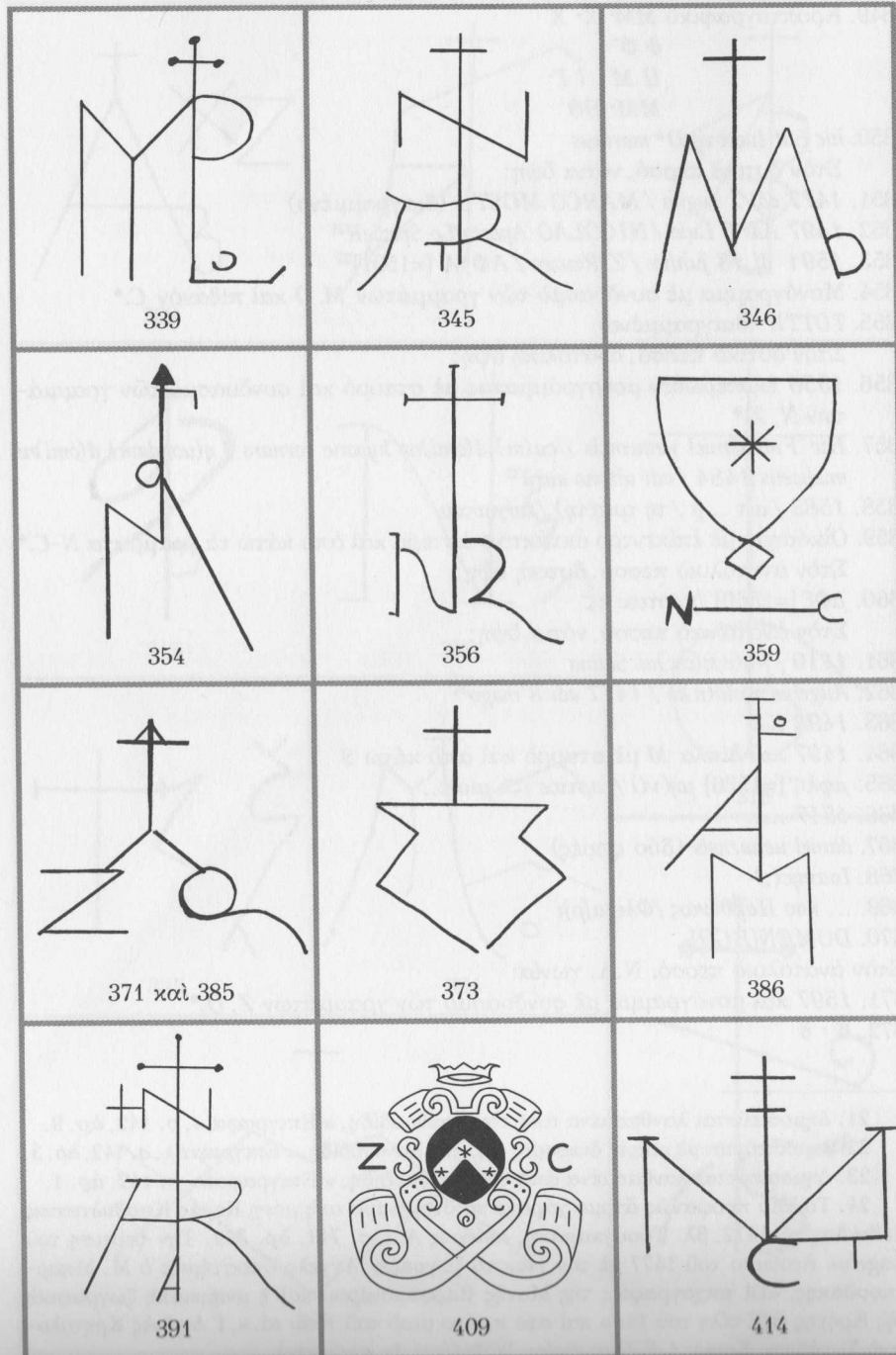
21. Δημοσιεύεται λανθασμένα ἀπὸ τὸν Ξανθουδίδη, «Ἐπιγραφαί», σ. 142, ἀρ. 9.

22. Δημοσιεύεται με μικρὲς διαφορὲς ἀπὸ τὸν Ξανθουδίδη, «Ἐπιγραφαί», σ. 142, ἀρ. 3.

23. Δημοσιεύεται λανθασμένα ἀπὸ τὸν Ξανθουδίδη, «Ἐπιγραφαί», σ. 142, ἀρ. 1.

24. Τὸ ἴδιο προφανῶς ἄτομο χάραξε τὸ ὄνομά του στὴ μονὴ Κερᾶς Καρδιώτισσας Πεδιάδας τὸ 1472, βλ. Τσουγκάρακη, «Μέρος Α'», σ. 711, ἀρ. 342. Τὴν ταύτιση τοῦ Angelus Acotanto τοῦ 1477 με τὸν γνωστὸ ζωγράφο Ἄγγελο ὑποστήριξε ὁ Μ. Μπορμπουδάκης, «Οἱ τοιχογραφίες τῆς Μονῆς Βαρσαμονέρου καὶ ἡ μνημειακὴ ζωγραφικὴ τῆς Κρήτης στὰ τέλη τοῦ 14ου καὶ στὸ πρῶτο μισὸ τοῦ 15ου αἰ.», Ἰ Διεθνὲς Κρητολογικὸ Συνέδριο, Χανιά, 1-8 Ὀκτωβρίου 2006 (ὕπὸ δημοσίευση).

373. Σταυρός και στή βάση δυο άντωπά Ζ.*

Στὸν ἀνατολικὸ πεσσό, ἀνατολική ὄψη:

374. 1449 di 8 ab(r)il p ŷ N(icol)as Pagani

375. hic Fuit Ibetto Fuiraba(;) 1499 di 7 auril

376. 1499 di 7 auril z3o(r)zi Vasalo, και σταυρός με τὰ γράμματα Ζ, V.

377. 1505 / adoni / ligno

378. 1507 Michael

379. νκωλο Κορομναν 1779²⁵

380. IACU/MI LI/gno

381. .... da Grado

382. .... DOMINE ZOY

Στὸ πρὸς νότον μέτωπο τοῦ τόξου μεταξύ τῶν δυο πεσσῶν με ἐξαιρετικὰ προσεκτικὴ και συμμετρικὴ γραφή:

383. ΗΖΑΜΠΕΤΑ ΚΑΛΕΡΓΟΠΟΥΛΑ / ΠΑΛΜΑΚΟΥΡΕΝΑ

* Τίμιος Σταυρός (Ἐσταυρωμένος) (Κατάλογος, ἀρ. 591)

Στὸν βόρειο τοῖχο:

384. 1502 IACUMI gnOMIK[o?]

385. 1547 jugno 24, και σταυρός με ἀπόληξη κάτω στα γράμματα Ζ, Q(;).*

386. 1548 noveb(r)lio, και μονόγραμμα με συνδυασμὸ γραμμάτων Α, Μ.*

387. 1576 adi 7 agosto

388. Adi 28 Augusto / 159. IALaM[A?]

389. adi 10 Setebrio / Filippo nani(;)

Στὸν νότιο τοῖχο:

390. Adi 14 Lujo 1505 Adi 14 Lujo / hic fuit Antt(oni)lo maifotti

391. Μονόγραμμα με σταυρὸ και συνδυασμὸ τῶν γραμμάτων Ν, Α, R. Ἀριστερά: 15007 (sic) ΜΗ*

392. 1517 και Μ με σταυρὸ ἀπὸ ἐπάνω.

393. 1526 / Adi 24 mago

394. Αφξα [=1561]

395. adi 12 Avost 1601, και τὰ γράμματα Ν, F, ἐκατέρωθεν τῆς ὀριζόντιας βάσης σταυροῦ.

396. 1673 M... / J E I

397. Μ με σταυρὸ ἀπὸ ἐπάνω.

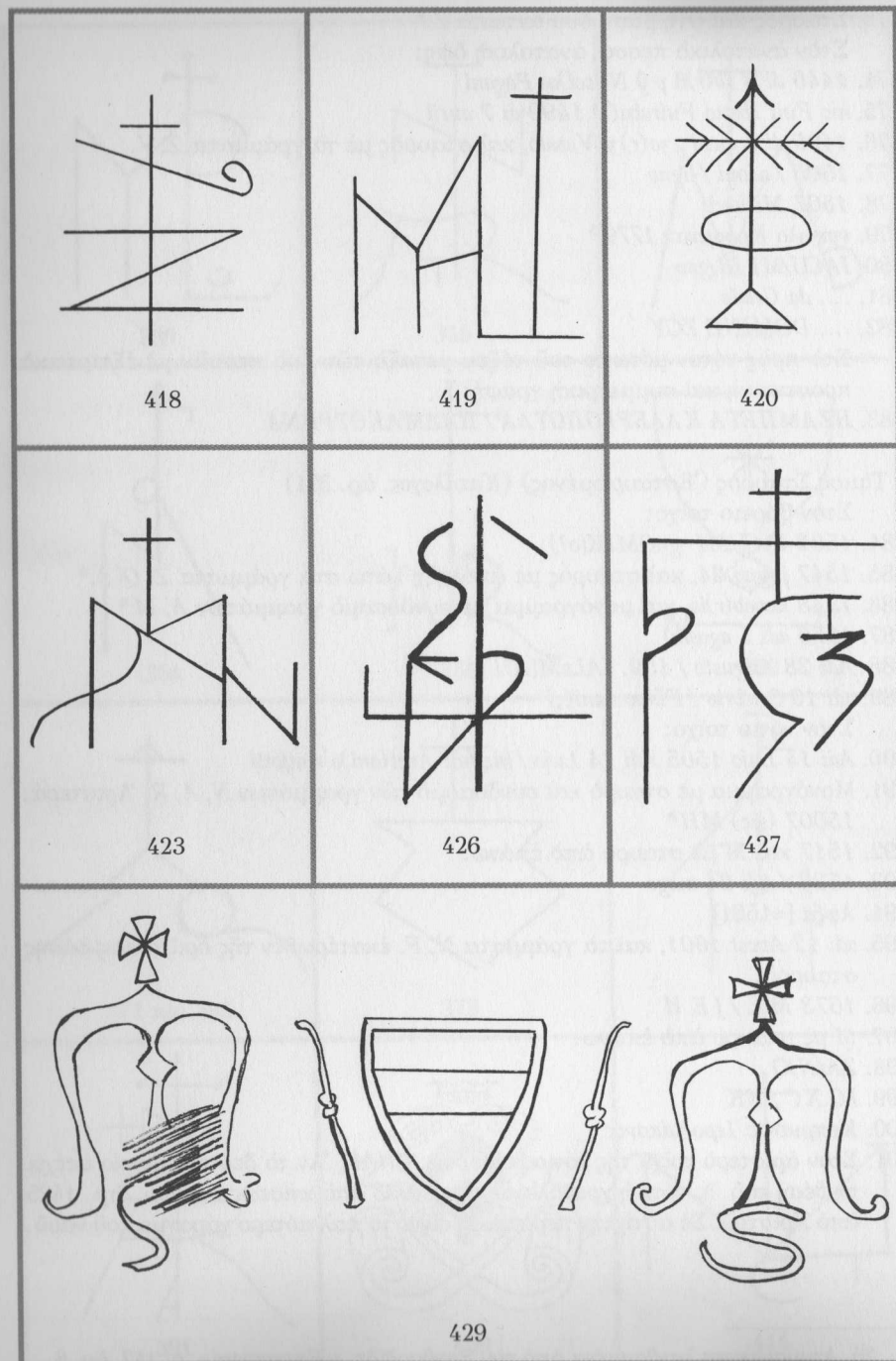
398. ΖΑ(Ν)Ο

399. IC XC / NK

400. Κυπριανος Ἱεροδιάκονος

401. Στὸν ἀριστερὸ τοῖχο τῆς νότιας εἰσόδου: ΖΗΛΓ. Ἄν τὸ δεύτερο ψηφίο ἐπέχει τὴ θέση τοῦ λ, τότε ἡ χρονολογία εἶναι 6933 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, δηλ. 1425 ἀπὸ Χριστοῦ. Σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση εἶναι τὸ παλαιότερο χάραγμα τοῦ ναοῦ.

25. Δημοσιεύεται λαθασμένα ἀπὸ τὸν Ξανθοῦδίδη, «Ἐπιγραφαί», σ. 142, ἀρ. 8

Έπαρχία Μονοφατισίου

χ. Άνω Καστελλιανὰ

- Άγιος Γεώργιος (Κατάλογος, αρ. 726)

Στὸν βόρειο τοῖχο:

402. ΔΕΥΣ[ΙC] ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ Θ(Ε)ΟΥ / ΝΗΚΙΤΑ [Α]ΜΑ / Κ(ΑΙ) ΤΗΣ
C[ΥΜΒΙ;]ΟΥ ΑΥΤ(ΟΥ) – ΑΦΟΓ [=1583]

403. Έκτεταμένο ἑλληνικὸ χάραγμα, προφανῶς παλαιό, ἀλλὰ χωρὶς χρονολογία:
+ ΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ Θ(Ε)ΟΥ / ΟΙΩΗΛ ΑΝΗΚΟΔΟΜΙ / ΗΚΟΥΣ ΚΑΙ
ΠΤΗΣ ΘΕ/ΛΗΣΗ· ΝΑ ΗΠΑΡΙ / ΧΡΗΜΑΤΑ· ΝΑ ΕΧΗ / ΤΑΣ ΑΡΑΣ ΤΟΝ
Λ/ΓΟΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ / ΠΗΣ / ΓΑΓ Ι Ι Π

404. Ist fut.....

χ. Βελοῦλι

- Παναγία (Κατάλογος, αρ. 677)

Έπιπλέον ὄσων ἔχουν ἦδη καταγραφεί²⁶, στὸ δυτικὸ τμήμα τοῦ νότιου τοί-
χου:

405. αυλ(;)ε [=1435] / ὠκτοβρι τ(η) δ

χ. Λευκοχώρι (Βουτουφού)

- Μεταμόρφωση τοῦ Σωτήρος (Κατάλογος, αρ. 717)

406. Ὑπολείμματα ἐξίτηλης καὶ ἐν μέρει ἀσβεστωμένης κτιτορικῆς ἐπιγραφῆς
στὸν βόρειο τοῖχο. Σωζόμενο μήκος 60 ἐκ., ὕψος 12 ἐκ., ὕψος γραμμάτων 2-
3 ἐκ. Διακρίνονται τέσσερις γραμμές:

¹ΑΝ[εκαίνισθη καὶ ἀνιστορήθη;] .....² [..]Α . Κ .... [ὁ θεὸς καὶ]
ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ Κ(ΥΡΙΟ)Υ ΚΑΙ C[ωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ...]
³ΔΗΑ ΧΗΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΟΥ ΚΑΙ ΜΟΧΘΟΥ ΚΥ... /⁴ [..]CHN[βίου]
ΑΥΤΟΥ [Ἄν]NHC ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ [αὐτοῦ...]

χ. Μιλιारीσι

- Άγιος Νικόλαος καὶ Άγιος Χαράλαμπος (Κατάλογος, αρ. 706)

Στὴ βόρεια πλευρὰ τοῦ δυτικοῦ τοίχου:

407. M·ccc·lxxi [=1371]. mense / octubrio die xi Indic(tione) / viiij fussemo nui / ...sto
cafat(o)s / et / marcus grado(n)ico.

408. 1425 di 13 lugio / hic fuit philipus cornaro / d(o)m(i)ni johanis

409. Ὡσειδῆς οἰκόσημο χάραγμένο μὲ ἐξαιρετικὴ λεπτομέρεια καὶ συμμετρία, ποὺ
φέρει στὸ πεδίο μαῦρο ἀμείβοντα μὲ τρία ἀστέρια. Φέρει λοφίο μὲ ταινίες καὶ
ἀπὸ ἐπάνω στέμμα. Ἐκατέρωθεν τοῦ οἰκοσήμου ὑπάρχουν συμμετρικῆς
ἀντωπῆς ταινίες, καὶ στὸ κάτω μέρος ταινίες τεμνόμενες χιαστί. Οἱ ταινίες τοῦ
ἐπάνω καὶ τοῦ κάτω μέρους καταλήγουν σὲ μικρὸς γραμμωτῆς ταινίες μὲ κά-
θετη φορά. Δεξιὰ τοῦ οἰκοσήμου δίπλα στὸ στέμμα ἡ χρονολογία M·D·C·VI
[=1606]. Ἐκατέρωθεν τοῦ οἰκοσήμου τὰ γράμματα Z καὶ C (βλ. σχέδιο)²⁷.*

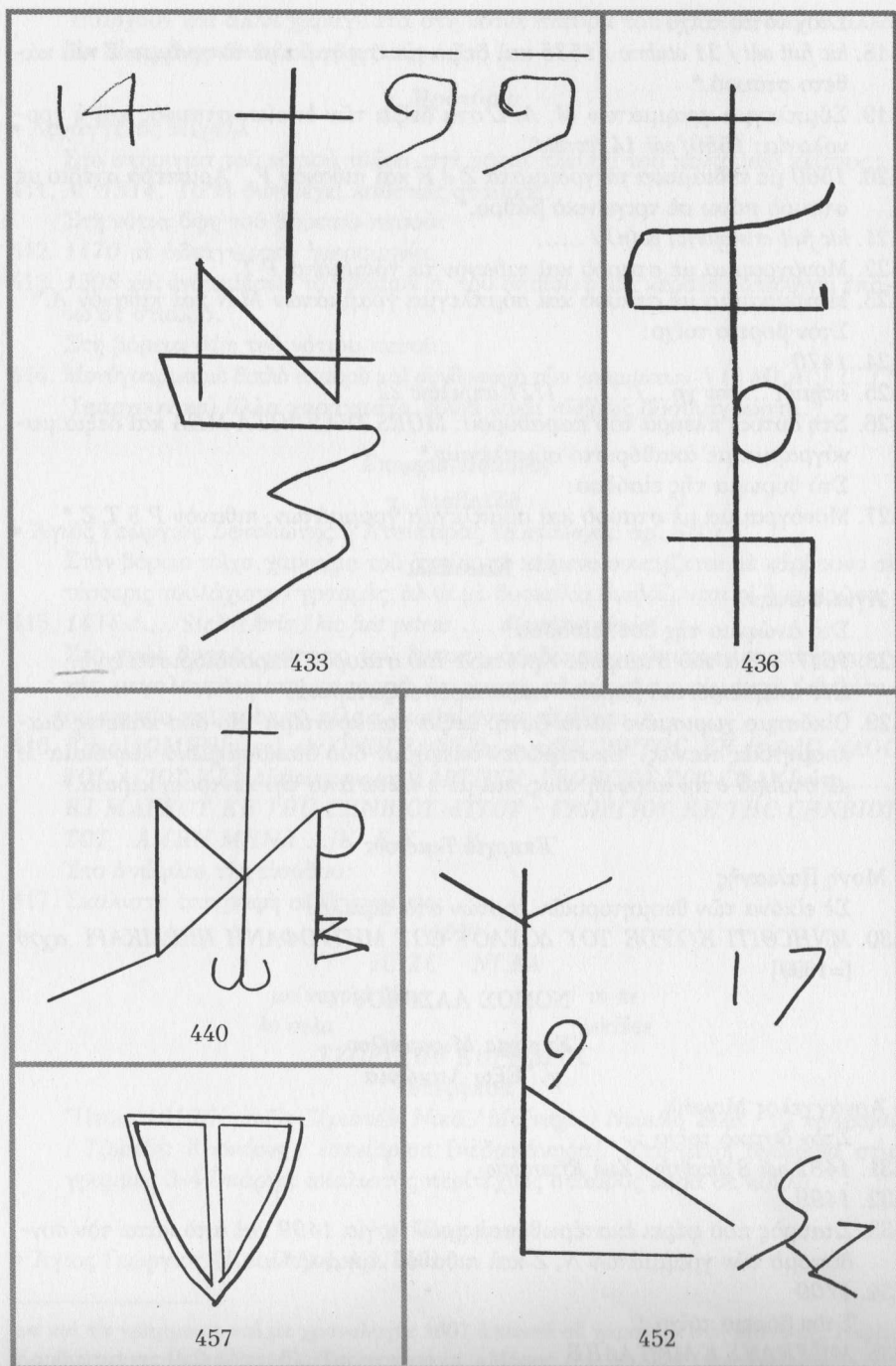
410. + donnato / B bonin

26. Τσουγκαράκη, «Μέρος Β'», σ. 187.

27. Τὸ ἴδιο οἰκόσημο μὲ παραλλαγῆς στὶς ταινίες καὶ τὸ λοφίο ἀλλὰ χωρὶς τὸ στέμ-

χ. Κριτσά

- Άγιος Γεώργιος Καβουσιώτης (Κατάλογος, αρ. 566)

Στόν νότιο τοίχο:

436. 1479 και από κάτω συνδυασμός τῶν γραμμάτων *c*, *p*, *n* με σταυρό.*

437. 1479 Die 18 Iunii / ba. .elo Michel

438. *αφογ* [=1573]

Στόν βόρειο τοίχο:

439. 1430 die 14 *ma(r)zo*

Στή δυτική πλευρά τῆς νότιας παραστάδας:

440. Σταυρός με συνδυασμό τῶν γραμμάτων *M*, *A* ἢ *D*, *P*, *B*. Στήν κάτω απόληξη τοῦ σταυροῦ ἄγγιστρο ὑπὸ τὴν μορφή *ω*. Δεξιά τὸ δεύτερο ἡμισυ χρονολογίας ποῦ τελειώνει σὲ 49.*

Στόν δυτικό τοίχο:

441. 1484 die .. *n[ovebre]*

χ. Λατσιίδα

- Παναγία (Κατάλογος, αρ. 549)

442. Στὸ ἀψιδωτὸ ἀνώφλιο τῆς εἰσόδου ὑπάρχει ἐγγράρακτος σταυρός καὶ ἐκατέρωθεν: *N IO + Xo B*

χ. Λίμνες

- Άγιος Ἰωάννης Θεολόγος (Κατάλογος, αρ. 559)

443. Κακότεχνη ἐπιγραφή σκαλισμένη στὸ ἀνώφλιο τῆς νότιας εἰσόδου, μήκους 45 ἐκ. καὶ ὕψους γραμμάτων 4,5 ἐκ. περίπου:

ΔΕΗΧΗC ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ (ΘΕΟΥ) ΓΕ[Ω]ΡΓΙΟΥC ΑΒΕΚΟΥC [ἢ αΘΕΚΟΥC]

Στόν βόρειο τοίχο:

444. Κεφαλαῖο γράμμα *K* τοῦ ὁποῖου ἡ κάθετη κεραία καταλήγει σὲ σταυρό.

Στόν δυτικό τοίχο:

445. Ὑπόλειμμα γραπτῆς ἐπιγραφῆς ἀγνώστου μήκους, τῆς ὁποίας σώζονται δύο ἀράδες τοῦ ἄκρου δεξιοῦ μέρους:

[...ΕΥCΠ]ΔΑΓΧΝΙ(ΑΣ) ΤΟΥ C(Ω)Τ(ΗΡΟ)C ΕΟΡΤ

[...] .. cKE ΠΕΙΡΑΤΗΡΙΟΥC ΗΜ. ΔΕ

- Άγία Παρασκευή

446. Ἐγγάρακτη ἐπιγραφή σὲ δύο γραμμὲς στὸ κατώφλιο τῆς εἰσόδου. Ἡ ἐπιγραφή εἶναι ἀνάποδα, πράγμα ποῦ δείχνει ὅτι τὸ κατώφλιο ἦταν κάποτε ἀνώφλιο. Οἱ διατάσεις τῆς πέτρας εἶναι 118x14 ἐκ. Τὸ μήκος τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι 107 ἐκ. καὶ τὸ ὕψος τῶν γραμμάτων 3,5-4 ἐκ. Τὸ κατώφλιο εἶναι σπασμένο σχεδὸν κάθετα στὸ μέσο τοῦ μήκους του. Στὸ μέσο τοῦ μήκους ἐπίσης ὑπάρχει ἐγγάρακτος διακοσμητικὸς σταυρός, ποῦ χωρίζει τοὺς στίχους τῆς ἐπιγραφῆς σὲ δύο ἡμιστίχια.

ΕΙC ΑΦ + ΙΒ [=1512] · ΜΑΪΟΥ · ΙΔ /

*ΑΝΕΚΕΝΕΙCΘΙ Η ΠΥΛΗ ΤΟΥ ΝΑΟΥ + ΤΗΣ ΑΓΙ(ΑC) ΟCΙΟΜΑΡΤΙΡΟΥC
ΠΑΡΑCΚΕΥΗC*

Νεάπολη

• Άγιος Σπυρίδων

Στὸ ἀνώφλιο τῆς εἰσόδου :

447. Ἀνάγλυφος σταυρὸς ἐντὸς κύκλου, στὰ τεταρτημόρια τοῦ ὁποίου: Φ-Χ-Π-Σ. Ἐξωτερικὰ τοῦ ἀναγλύφου τοῦ κύκλου ἐπάνω ΙΣ-Χ καὶ κάτω Ν-Κ (=ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΝΙΚΑ). Ἐκατέρωθεν τοῦ κύκλου ἐκτείνεται ἡ ἀκόλουθη ἐπιγραφή μεταξὺ ὀριζόντιων ἀνάγλυφων ἀνθεμίων: † *ΙΕΡΑΡΧΑ ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΔΕΞΕ - ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΕΗCIN ΜΕΤ ΕΤΝΕΤΗΣ*. Ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή στὸ ἀριστερὸ καὶ δεξιὸ ἄκρο ἀντίστοιχα: *ΑΦ-ΠΗ* [=1588].

Ἐπαρχία Ἱεράπετρας

χ. Μεσελέροι

• Μονὴ Παναγίας Βρυωμένου (Κατάλογος, ἀρ. 752)

Στὸν νότιο τοῖχο :

448. Σταυρὸς μὲ τὰ γράμματα *A* καὶ *Z* ἐκατέρωθεν καὶ δεξιὰ ὁ ἀριθμὸς 45, πιθανὸν τὸ δεύτερο μέρος χρονολογίας 1445 ἢ 1545.
449. 1518 ἐκατέρωθεν τῶν γραμμάτων *Z* καὶ *L* (?)
450. ....*lic* /*αφλς* [=1536] /*Απριλιου ε / π(α)π(α) διμη/τρι μακγα/φουρι*
451. *φλεβερι ε /1583 υρθε ο φραγγιας .. Κητρακας [ἢ Κηπρακας] κε προσκη(νη)σε*
452. Τὸ γράμμα *L* ὡς σταυρὸς μὲ συνδυασμὸ γραμμάτων ἴσως *C, S, Z*. Δεξιὰ ὁ ἀριθμὸς 17, πιθανὸν τὸ δεύτερο μέρος χρονολογίας. Ἀπὸ κάτω : *Hic fuit / ... / de Mil(?) / ... chi / Dazio**
453. [1]760
- Στὸ νότιο στήριγμα τοῦ τόξου :
454. 1569 *adi*
- Στὸν βόρειο τοῖχο :
455. *μανολυ κουρμεκα*
- Στὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας ὡς Κυρίας τῶν Ἀγγέλων :
456. *ΔΕΥΤΗC ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ /ΑΘΑΝΑCΙΟΥ ΑΡ/ΧΙΕΡΕΟC ΤΟΥ ΓΑΛΙ/ΝΟΥ /αψξ* [=1760]

χ. Καλὸ Χωριὸ

• Άγιος Φανούριος

457. Ἐκκλησία ἀνακαινισμένη τὸ 1939. Ὡστόσο ἐξωτερικὰ στὸ ἀνώφλιο τῆς θύρας στὰ νότια τοῦ ναοῦ ὑπάρχει σκαλισμένο οἰκόσημο χωρισμένο κατὰ πάλιν (κατατετημημένο)^{28,*}

28. Χάραγμα μὲ παρόμοιο οἰκόσημο ἀπαντᾶ στὸν Ἅγ. Γεώργιο στοὺς Μεσελέρους, βλ. Τσουγκαράκη, «Μέρος Β'», ἀρ. 690 (καὶ σχέδιο). Εἰκάζεται ὅτι μπορεῖ νὰ εἶναι τῶν οἰκογενειῶν Nani, Bon ἢ Cornaro.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

Α' ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

(Οἱ ἀριθμοὶ παραπέμπουν σὲ αὐξοντα ἀριθμὸ χαραγματος, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχει ἄλλη ἔνδειξη)

Aboxaci, Petro(?), 195	De Masi Damianus(?), 332
Acotanto Angelus, 362	De Molin Antonius, 11
Alvi[se], 348	De Mozo ...te, 41
Andrea, 24	De Niatopoulo Iacomo, 187
Apostolo Nicolao, spezier, 352	De Tomasis Ludovicus, 331
Asprea Zuanne, 278	Dimazo Marchus, 233
Avazio Marcus, 209	Dimolo, 182
Avazio Nicolaus, 209	Di Muli Andrea, 64
	Di Muli Antonino, 64
	Domen[ego], 370
Ba, ,elo Michel, 437	Faletro Hemmanuel, 259
Barozzi Marin, 169	Fioravante Zorzo, 341
Bon Cristofor[o], 421	Fioravate (sic) Johannes, 342
Bon οἰκογένεια, σημ. 28	Fraco Marco, 336
Bonin Donnato B, 410	Fraco Zuane, 336
	Fuiraba(?) Ibetto, 375
Cafatos [...]sto, 407	Gaudo Pano 310
Calafati Z., 129	Gaudo Bonus, 310
Cauco Solom[on](?), 4	Gavala Zorzi, 14
Cecohin Francesco P., 50	Gava[...] Alberto, 113
Cornaro Hyoane, 357	Georgio, 177
Cornaro Johanes, 408	Georgius Fot[...] ἢ Fol[...], 110
Cornaro Michael, 357	Giberto Giannis, 183
Cornaro Philipus, 408	Giegurino Piero, 326
Cornaro οἰκογένεια, σημ. 28	Giorgius, 105
	Gnomik[o] Iacumi, 384
	Gradonico Marcus, 407
	Gr.a Nico, 325
	Griti E[...], 306
	Griti Nicolaus, 305
	Grusi(?) Triadano, 23
	Grusi(?) Nicolaus, 23
Da Brancoli Giovanni, 136	Ialam[a](?), 388
Da Grado, 381	Johannes, 16
Damilani Tomaxin, 174	
Dana M., 44	
Daraz[o] Andreas, 217	
Darazo Zanaqui, 65	
Darazo Nicolo, 65	
Da Verona Antonio, 239	
Da Verona Zan, 239	
De Ancona Johannes, 9	
De Canal [Anton]ius(?), 10	
De Canal Marcus, 10	

- Ligno Adoni, 377
Ligno Iacumi, 380
- Maifotti Antonio, 390
Marco KCI, 104
Marinus Iacobus D*, 350
Maximus/Maximo Nicolaus/Nicolo, 194, 223
Michael, 378
Mi...vanis (ἢ Mi...vanus) Franciscus, 240
Mosto Marco, 351
Mudacio, 189
Mudaco Giovanni, Capitanus de Selino, 226
Mudagio Marchus, 13
Mudazio Basilio, 80
Mudazo Zorzo, 42
- Nani(?) Filipo, 389
Nani Ioannis, 193
Nani, οἰκογένεια, σημ. 28
Neocal(;) Nicolaus, 107
Nico Gr.a, 325
Nicolao Neocal(;), 107
Nicolaus, 415
Nicolo, 221
Nicolo, .atac...o, 109
Nicolo NC VO, 192
- Paga Tomadho, 343
Pagani N(icol)as, 374
Pantic(?) M, 200
Petrus, 415
Pisani Domenego, γιός τοῦ Δούκα τῆς Κρή-
της, 333
Pisani Zuane, δούκας τῆς Κρήτης, 333
- Quoridi βλ. Zoto Zorzi quapetanio
- Rauzeo Z, 353
Rizadis, 172
Rizardotio Zua, 431
Roma Boneto, 340
Rozina, 116
- Salina Francescus, 361
Selino, capetanus, βλ. Mudaco Giovanni
Selino, castro, 9
- Talpiera Iachomo, 347
Talpiera Otone, 347
- Uenuensis Daniel, 357, 367
- Valeis Antonio, 180
Vasalo Zorzi, 376
Verona Leo, 175
Venerio, 34
Vlassopulo Const., 214
- Zabari Marchus, 102
Zacopullo Nicolo, 100
Zancharol Georgius, 106
Zano(?) Nicolaus, 12
Zanpiero(?) ...mazete, 344
Zianni da mp, 185
Zianni, 222
Ziorzi Angelo, 75
Zorzi, 190
Zot[o] Giacomo (1550), 204
Zoto Francesco, 25
Zoto Giacomo (1547), 98
Zoto Giacomo, 95
Zoto Iacomo, 286
Zoto Ioanni, 25
Zoto Zorzi (1524), 95
Zoto Zorzi, 18
Zoto Zorzi, 98
Zoto Zorzi, quapetanio ditto Quoridi (1529),
66
Zano, 398
- Ἀβέκος [ἢ Ἀθέκος] Γε[ώ]ργιος, 443
Ἅγιος Γεώργιος, 236
Ἅγιος Θεόδωρος, 235
Ἅγιος Θεόδωρος, χωριό, 151, 160
Ἅγιος Ἰωάννης, ναὸς Καπετανιανῶν, 312
Ἅγιος Λάζαρος, 227
Ἄθανάσιος(;) , κτίτωρ, 178
Ἄθανάσιος Γαληνός, ἀρχιερεὺς, 456
Ἀθέκος, βλ. Ἀβέκος Γεώργιος
Ἀλεξαντρής, παπάς, 143, 145, 154
Ἀναστασία, 000
Ἀνέζα, 248
Ἀνεσία, βλ. Ἀνυσία
Ἀντωνάκης Νικολός, 46

- Ἀντώνιος, 160
Ἀντώνιος, 263
Ἀνυσία, μοναχή, 000
Ἀρησι[...], παπάς, 162
Ἀρισθηνίδης, 164
- Βενέρης Νικολός, 199
Βενέρης Νίκος, 131
Βερίγος Βαρθολομέος, κτίτωρ, 218
Βιδάλης Ἀντώνης, Καστελάνος, 170
Βλαστός Μπερναρδής, ἀφιερωτής, 298
Βόλακας Νικολός, 156
- Γαβαλάς, κτίτωρ, 94
Γαθανολέος [Γρ]ηγόριος, μοναχός, κτίτωρ,
178
Γαληνός Ἀθανάσιος, ἀρχιερεὺς, βλ. Ἀθανά-
σιος Γαληνός
Γαλάας Γεώργιος, κτίτωρ, 197
Γεώργ[ης], 31
Γεώργης, 39
Γεώργης, 244
Γεώργης, 307
Γεώργης, παπάς, 152
Γεώργιος, 49
Γεώργιος], 92
[Γεώ]ργιος, κτίτωρ, 22
Γεώργιος, κτίτωρ, 416
Γεώργιος Φ Κ, κτίτωρ, 22
Γεώργ[ης], 30
Γιαλέας [...], κτίτωρ, 94
Γιαλέας Ἰωσήφ, κτίτωρ, 94
[Γι]αλέας Νικηφόρος, κτίτωρ, 94
Γιαλεόπ(ουλος), κτίτωρ, 94
Γληγορόπουλος Γεώργιος, ἱερεὺς, κτίτωρ,
40
Γλοδέτης Γεώ[ρ]γος, κτίτωρ, 218
Γοφίνος, παπάς, 228
Γρητι Γεώργης, 246, 247, 251
- Δρβιζάς, βλ. Τριβιζάς
- Ζιστράκης Κωνσταντής, παπάς, 149
Ζιστράκης Ἰφάνης (Θεοφάνης), παπάς,
148
Ἐλένη, πρεσβυτέρα, ἀφιερώτρια, 282
- Θεόδωρ[ος], κτίτωρ, 178
- Ἰζαμπέτα, βλ. Καλεργοπούλα Παλαμακού-
ρενα
Ἰωάννης(;) , 368
Ἰωάννης Ἀγ[...], κτίτωρ, 178
Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής, 237
Ἰωάννης Σι[...], κτίτωρ, 178
Ἰωάννης, κτίτωρ ἢ ἀφιερωτής, 447
Ἰωάννης, κτίτωρ, 178
Ἰωάννης, παπάς, 303
Ἰωάννης Φα[...], κτίτωρ, 218
Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ναὸς στὴ Σαρακήνα
Σελίνου, 218
Ἰωήλ, κτίτωρ, 403
Ἰωνάς, 275
- Καλαφάτης Γεωργιάς, 129
Καλεργοπούλα Παλαμακούρενα Ἰζαμπέτα,
383
Καλιέργης, 197
Καπετανιανά, χωριό, 312
Κα[ρ]τάλης Μιχελής, 435
Κασελάκης Τζανής, παπάς, 230
Κασελάς Νικόλαος, παπάς, 229
Κητρακας (ἢ Κηπρακας)(;) Φραγγιάς, 451
Κοπετοί, χωριό, 173
Κορνάρος Τζώρτζης, 417
Κορνίλειος, 22
Κορομνὰς Νικολός, 379
Κουρμεκάς] Μανόλης, 455
Κουρρήζος Λέος, παπάς, 37
Κυπριανός, ἱεροδιάκονος, 400
Κωνσταντίνος, κτίτωρ, 275
- Λαλάκος Νικολός, 89
Λαλάκος Νικολός, παπάς, 125, 126
Λαλάκος, παπάς, 116α
Λαρθότυρος Μιχαήλ, ἱερέας, 302
Λεανό(;) Μανόλ<κ>ης, 238
Λεβάνης Κωσταντής, 91
Λέος Ν[...], 176
Λέτης Τζωρτζετος, 155
Λέων, κτίτωρ, 178
- Μαγκαφούρης Δημήτρης, παπάς, 450
Μαθιός, παπάς, 202

Μανόλης, παπάς, 246
 Μανόλης <η>ς Λεανός (:), 238
 Μανόλης Ζγουράφος, 137
 Μανουήλ, 38
 Μάξιμος Νικόλαος, 194, 223
 Μάρκος, 161
 Μάρκος, κτίτωρ, 416
 Μινώτος Μάρκος, 161
 Μισαήλ, μοναχός, 139
 Μιχαήλ, 198
 Μιχάλης, 307
 Μιχάλης, καλόγερος, 296
 Μονοφάτσι, 312
 Μουάτζο Νικολό, 163
 Μουδάτζος Νικολός, 82
 Μουδάτζος Πόλος, 84
 Μουσουρός Λέος, κτίτωρ, 33

Νεόφυτος, παπάς, 116α
 Νιατόπουλος Ίάκουμος, 187
 Νικήτας, άφιερωτής, 402
 Νικηφόρος, άφιερωτής, 256
 Νικολός Φτύχη (Ευτύχη), 138
 Νταμορός Αντώνης, 122
 Ντζανακάκης Ρ<ε>νέρος Μαρκαντώνιος, 141
 Ντζώρτζης Νικολός, 119

Πάγκαλος Έμμανουήλ, άφιερωτής, 285
 Παγωμένος Ίωάννης, ζωγράφος, 178
 Παλμακουρένα Καλεργοπούλα Ίζαμπέτα, 383
 Παπαδάκης Αντώνιος, δάσκαλος, 151
 Παρακτάρ.ηος Νικολός, 77
 Παρασκευή, κτίτωρ, 94
 Παρθένιος, 369
 Παρτζάλης Γιάννης, 118

Β' ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΩΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ

(Οί άριθμοί παραπέμπουν σε σελίδες)

Άγία Ειρήνη 303
 Άγιος Θεόδωρος Σελίνου 303
 Άγιος Ίωάννης Καημένος στον Άγιο Βασί-
 λειο 315
 Άγιος Ίωάννης Σφακίων 314

Παρτζάλης Γιώργης, 125
 Περδικάρης Μητροφάνης, άφιερωτής, 430
 Πέρος Βε[...], 90
 Πετοκόπουλος, κτίτωρ, 178
 Πετράκης Άναγνώστης, 153
 Πολυχρονία μοναχή, κτίτωρ, 94
 Πρωτοκυνηγός, κτίτωρ, 178

Ρίτζο Νικολό, Καστρινός, 254

Σαλαλάκος Μανουήλ, παπάς και πνευματι-
 κός, 125
 Σαλιβαράς Γιάννης, 86
 Σαλπιτζός Γεωργίτζης, 115
 Σελάς Νικολός, μοναχός, 417
 Σκλάβος, κτίτωρ, 22
 Σκορδίλης Κωνσταντίνος, ζωγράφος, 282
 Σταματάκης Γιάννης, ζωγράφος, 140
 Σταμάτης, παπάς, 146
 Στρατής, 253

Τζαγκαρόλος, ιερομόναχος, 171
 Τζηνέρος Γεώργης, 127
 Τριβιζάς, 252
 Τσιβουροδάσκαλος Νικόλαος, 173
 Τυχικός Νικολός, κτίτωρ, 218

Φραγγιάς Κητρακας (ή Κηπρακας)(:), 451
 Φωτεινός Κωνσταντίνος, κτίτωρ, 218
 Φωτεινός Μιχαήλ, κτίτωρ, 218

Χειλάς, κτίτωρ, 178
 Χειλάς Κωνσταντίνος, κτίτωρ, 178
 Χειλάς Μανουήλ, κτίτωρ, 178
 Χειλάς Στέφανος, κτίτωρ, 178
 Χηλάς, βλ. Χειλάς
 Χριστόδουλος, ιερέυς, άφιερωτής, 282, 283

Άγιος Παντελεήμων Σελίνου 303
 Άγίου Βασιλείου Έπαρχία 315-316
 Άγριλές Σελίνου 304
 Άη Κυργιάννης Κισάμου 297
 Άκρωτήρι Κυδωνίας 301

Άμári Άμαρίου 317
 Άμαρίου Έπαρχία 316-317
 Άποστόλοι Άμαρίου 316
 Άράδαινα Σφακίων 313
 Άρτός στο Ζουρίδι Ρεθύμνου 317
 Άσφεντιλές 305

Βαθιακό Άμαρίου 316
 Βάνος Άγίου Βασιλείου 315
 Βελούδι Μονοφατσίου 327
 Βενί Μυλοποτάμου 318
 Βιάννου Έπαρχία 319
 Βορξία Καινούργιου 319
 Βουτουφού Μονοφατσίου, βλ. Λευκοχώρι

Βαβαδιά Πεδιάδας 328

Έμπαρος Πεδιάδας 328

Ζουρίδι Ρεθύμνου 317
 Ζυμπραγού Κισάμου 297

Ήρακλείου Νομός 319-332

Ήράπετρας Έπαρχία 332

Καβούσι Κισάμου 297
 Καινούργιου Έπαρχία 319-326
 Κακοδίκι Σελίνου 305
 Κακόπετρος Κισάμου 299
 Καλάμι Σελίνου 305
 Καλό Χωριό Ήράπετρας 332
 Καμάρες Σελίνου 305
 Καρές Κισάμου 299
 Καστελλιανό Άνω Μονοφατσίου 327
 Καστέλλι Πεδιάδας 329
 Καψοδάσος Σφακίων 314
 Κλησίδα Άμαρίου 316
 Κισάμου Έπαρχία 297-301
 Κοπετοι Σελίνου 307
 Κορακόρριζα στο χ. Άγιος Θεόδωρος Σελί-
 νου 303
 Κουντούρας Σελίνου νεκροταφείο 305
 Κριτσά Μεραμπέλου 331
 Κυδωνίας Έπαρχία 301-302

Λακωνία Έξω Μεραμπέλου 329

Λαμπηνή Άγίου Βασιλείου 315
 Λασιθίου νομός 329-332
 Λατσίδα Μεραμπέλου 331
 Λειβαδάς Σελίνου 308
 Λευκοχώρι (Βουτουφού) Μονοφατσίου 327
 Λίμνες Μεραμπέλου 331
 Λισσός Σελίνου 309

Μαλάθηρος Κισάμου 299
 Μαλάκι Άνω Ρεθύμνου 317
 Μέλαμπες Άγίου Βασιλείου 315
 Μελισσουργάκι Μυλοποτάμου 318
 Μεραμπέλου Έπαρχία 329-332
 Μέρωνας Άμαρίου 316
 Μεσελέροι Ήράπετρας 332
 Μιλιαρίσι Μονοφατσίου 327
 Μονή Σελίνου 310
 Μονοφατσίου Έπαρχία 327-329
 Μουρι Κισάμου 300
 Μυλοποτάμου Έπαρχία 318-319

Νεάπολη Μεραμπέλου 332
 Νιό Χωριό Κυδωνίας 301
 Ντιμπλοχώρι Άγίου Βασιλείου 315

Πεδιάδας Έπαρχία 328-329
 Πλατανές Σελίνου 310
 Πλατάνια Άμαρίου 317
 Πλάτανος Σελίνου 310
 Πρασές Κυδωνίας 302
 Πρινές Σελίνου 310
 Πρίνος Μυλοποτάμου 318
 Προδρόμι Σελίνου 310
 Προτόρια Μονοφατσίου 328

Ρεθύμνου Έπαρχία 317-318
 Ρεθύμνου Νομός 315-319
 Ρόκκα Κισάμου 300
 Ρούστικα Ρεθύμνου 317

Σαρακήνα Σελίνου 311
 Σελίνου Έπαρχία 303-313
 Σέμπρωνας Κυδωνίας 302
 Σούγια Σελίνου 311
 Σπηλιά Κισάμου 300
 Σφακίων Έπαρχία 313-314

Τοπόλια Κισάμου 300
Τσισκιανὰ Σελίνου 311

Φοίνικας Σφακίων 314
Φραμένο Σελίνου 313

Χανίων νομός 297-314
Χόνδρος Σελίνου 313
Χόνδρος Βιάννου 319
Χώρα Σφακίων 314

Ψαρή Φοράδα Βιάννου 319

Γ' ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΩΝ

(Οί ἀριθμοί παραπέμπουν σὲ σελίδες)

Ἁγία Ἄννα στὸν Ἄγριλὲ Σελίνου 304
Ἁγία Εἰρήνη στὴ Μαλάθηρο Κισάμου 299-300
Ἁγία Μαρίνα στὸ Ἄνω Μαλάκι Ρεθύμνου 317
Ἁγία Παρασκευὴ στὶς Λίμνες Μεραμπέλου 331
Ἁγία Παρασκευὴ στὶς Μέλαμπες Ἁγίου Βασιλείου 315
Ἁγία Παρασκευὴ στὸν Χόνδρο Σελίνου 313
Ἁγία Τριάδα Τζαγκαρόλων, Μονὴ στὸ Ἀκρωτήρι Κυδωνίας 301
Ἁγία Φωτεινὴ στὸ Καστέλλι Πεδιάδας 329
Ἁγιος Ἀθανάσιος στὸ Καφοδάσος Σφακίων 314
Ἁγιος Ἀντώνιος καὶ Παναγία στὴ Σούγια Σελίνου 311
Ἁγιοὶ Ἀπόστολοι στὶς Καρὲς Κισάμου 299
Ἁγιοὶ Ἀπόστολοι στοὺς Κοπετοὺς Σελίνου 308
Ἁγιοὶ Ἀπόστολοι στὴ Ρόκκα Κισάμου 300
Ἁγιοὶ Πάντες στὴ Χώρα Σφακίων 314
Ἁγιος Γεώργιος στὰ Ἄνω Καστελλιανὰ Μονοφατσίου 327
Ἁγιος Γεώργιος στὸν Ἄρτὸ στὸ Ζουρίδι Ρεθύμνου 317
Ἁγιος Γεώργιος στὸ Βαθιακὸ Ἄμαριου 316
Ἁγιος Γεώργιος στὴν Ἐμπαρο Πεδιάδας 328-329
Ἁγιος Γεώργιος Καβουσιώτης στὴν Κριτσὰ Μεραμπέλου 331
Ἁγιος Γεώργιος στὸ Καλάμι Σελίνου 305
Ἁγιος Γεώργιος στὰ Κλησιδία Ἄμαριου 316
Ἁγιος Γεώργιος στὴ Λαμπιηνὴ Ἁγίου Βασιλείου 315
Ἁγιος Γεώργιος στὸ Μελισσουργάκι Μυλοποτάμου 318

Ἁγιος Γεώργιος στοὺς Μεσελέρους Ἱεράπετρας 332
Ἁγιος Δημήτριος στὸν Πλατανὲ Σελίνου 310
Ἁγιος Γεώργιος στὸ Μουρί Κισάμου 300
Ἁγιος Γεώργιος Σφακιώτης στὸ Διαβαϊδὲ Πεδιάδας 328
Ἁγιος Δημήτριος στὸν Λειβαδὰ Σελίνου 308
Ἁγιος Εὐτύχιος στὰ Τσισκιανὰ Σελίνου 311
Ἁγιος Θεόδωρος στὸν Χόνδρο Βιάννου 319
Ἁγιος Θεόδωρος στὸ Κακοδίκι Σελίνου 305
Ἁγιος Ἰωάννης στὸ Ἄμαρι Ἄμαριου 317
Ἁγιος Ἰωάννης στὸν Ἅγιο Θεόδωρο Σελίνου 303
Ἁγιος Ἰωάννης στὸν Ἅη Κυργιάννη Κισάμου 297
Ἁγιος Ἰωάννης στὸ Δισκούρι στὸ Βενὶ Μυλοποτάμου 318
Ἁγιος Ἰωάννης στὴ Σαρακήνα Σελίνου 311
Ἁγιος Ἰωάννης Θεολόγος στὸν Ἀσφεντιλὲ Σελίνου 305
Ἁγιος Ἰωάννης Θεολόγος στοὺς Κοπετοὺς Σελίνου 307
Ἁγιος Ἰωάννης Θεολόγος στὶς Λίμνες Μεραμπέλου 331
Ἁγιος Ἰωάννης Πρόδρομος στοὺς Κοπετοὺς Σελίνου 307-308
Ἁγιος Ἰωάννης Πρόδρομος στὸν Σέμπρωνα Κυδωνίας 302
Ἁγιος Κήρυκος στὴ Λισσὸ Σελίνου 309
Ἁγιος Κυργιάννης στὸ Καβούσι Κισάμου 297
Ἁγιος Νικόλαος στὸν Βάτο Ἁγίου Βασιλείου 315
Ἁγιος Νικόλαος στοὺς Ἀποστόλους Ἄμαριου 316
Ἁγιος Νικόλαος καὶ Ἁγιος Χαράλαμπος στὸ Μιλιαρίσι Μονοφατσίου 327

Ἁγιος Νικόλαος στὴ Μονὴ Σελίνου 310
Ἁγιος Νικόλαος στὸ Νιδὸ Χωριὸ Κυδωνίας 301-302

Ἁγιος Νικόλαος στὸν Πρασὲ Κυδωνίας 302

Ἁγιος Παντελεήμων στὸν Ἅγιο Παντελεήμονα Σελίνου 303

Ἁγιος Παντελεήμων στὸ Ζυμπραγοῦ Κισάμου 297-298

Ἁγιος Παντελεήμων στὸ Προδρόμι Σελίνου 310

Ἁγιος Σπυρίδων στὴ Νεάπολη Μεραμπέλου 332

Ἁγιος Φανούριος, βλ. Βαλσαμονέρου Μονὴ

Ἁγιος Φανούριος στὸ Καλὸ Χωριὸ Ἱεράπετρας 332

Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ στὴν Ἀράδαινα Σφακίων 313-314

Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ στὰ Ἐξω Λακωνία Μεραμπέλου 329-330

Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ στὸν Κακόπετρο Κισάμου 299

Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ στὶς Καμάρες Σελίνου 305

Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ στὸν Πρινὲ Σελίνου 310-311

Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ στὴν Προτόρια Μονοφατσίου 328

Βαλσαμονέρου Μονὴ στὰ Βορίζια Καινουργίου 319-325

Ζωοδόχος Πηγὴ στὸν Πρίνο Μυλοποτάμου 318-319

Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος στὸν Ἅγιο Θεόδωρο Σελίνου 303

Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος στὸν Ἅγιο Ἰωάννη Καημένο Ἁγίου Βασιλείου 315

Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος στὸ Λευκοχώ-

ρι (Βουτουφού) Μονοφατσίου 327
Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος στὸν Φοίνικα Σφακίων 314

Παλιανῆς Μονὴ στὴν Ἐπαρχία Τεμένους 329

Παναγία στὸν Ἅγιο Ἰωάννη Σφακίων 314

Παναγία στὸ Βελούλι Μονοφατσίου 327

Παναγίας Βρυωμένου Μονὴ στοὺς Μεσελέρους Ἱεράπετρας 332

Παναγία Κερά Καρδιώτισσα, Μονὴ Πεδιάδας 328

Παναγία Κεραλιμενωτίσσα στὴν Ψαρή Φοράδα Βιάννου 319

Παναγία στὴ Λατσιδὰ Μεραμπέλου 331

Παναγία στὸν Μέρωνα Ἄμαριου 316-317

Παναγία στὸ Ντιμπλοχώρι Ἁγίου Βασιλείου 315-316

Παναγία στὰ Πλατάνια Ἄμαριου 317

Παναγία στὸν Πρίνο Μυλοποτάμου, βλ. Ζωοδόχος Πηγὴ

Παναγία καὶ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος στὰ Ρούστικα Ρεθύμνου 317-318

Παναγία (Κοίμηση Θεοτόκου) στὴ Σπηλιὰ Κισάμου 300

Παναγία (Κοίμηση Θεοτόκου) καὶ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ στὰ Τοπόλια Κισάμου 300-301

Παναγία στὸ Φραμένο Σελίνου 313

Προφήτης Ἡλίας στὸν Πλάτανο Σελίνου 310

Σωτήρας Χριστὸς στὸν Ἅγιο Ἰωάννη Καημένο στὸν Ἅγιο Βασιλεῖο, βλ. Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος

Σωτήρας Χριστὸς στὸν Φοίνικα Σφακίων, βλ. Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος

Τίμιος Σταυρὸς (Ἐσταυρωμένος) στὰ Βορίζια Καινουργίου 325